

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 2014 - 2020

Autorzy Programu:

dr Ryszard Necel, dr Przemysław Nosal

Konsultacja merytoryczna:

Elżbieta Bijaczewska

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy

Rodzinie w Poznaniu

Aldona Janyszak – Laska

Zastępca Dyrektora

1.	WSTĘP.....	5
1.1.	IDEA I ZAŁOŻENIA PROGRAMU	5
1.2.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – ZARYS DEFINICJI	7
2.	POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 2014–2020 A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	8
3.	SPOŁECZNO–DEMOGRAFICZNA ANALIZA PROBLEMU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE POZNAŃSKIM.....	24
3.1.	STRUKTURA SPOŁECZNO–DEMOGRAFICZNA POWIATU	24
3.2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	255
3.3.	SYTUACJA GOSPODARCZA W POWIECIE	25
3.4.	SYTUACJA NA LOKALNYM RYNKU PRACY	26
3.5.	STRUKTURA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE	26
3.6.	DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LOKALNYM RYNKU PRACY.....	29
3.6.1.	<i>Bezrobotne osoby niepełnosprawne a stopień niepełnosprawności.....</i>	30
3.6.2.	<i>Bezrobotne osoby niepełnosprawne a poziom wykształcenia.....</i>	30
3.6.3.	<i>Bezrobotne osoby niepełnosprawne a wiek</i>	31
3.6.4.	<i>Bezrobotne osoby niepełnosprawne a czas pozostawania bez pracy.....</i>	34
3.6.5.	<i>Bezrobotne osoby niepełnosprawne a staż pracy.....</i>	35
3.7.	WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE POZNAŃSKIM	39
3.8.	INSTYTUCJE WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE	45
3.8.1.	<i>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu</i>	46
3.8.2.	<i>Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego.....</i>	48
3.8.3.	<i>Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu</i>	48
3.8.4.	<i>Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.....</i>	49
3.8.5.	<i>Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.....</i>	49
3.8.6.	<i>Poradnie psychologiczno–pedagogiczne.....</i>	49

3.8.7.	<i>Ośrodki Pomocy Społecznej</i>	51
3.8.8.	<i>Środowiskowe Domy Samopomocy</i>	51
3.8.9.	<i>Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach</i>	532
3.8.10.	<i>Warsztaty Terapii Zajęciowej</i>	53
3.8.11.	<i>Spółdzielnie socjalne</i>	55
3.8.12.	<i>Kluby integracji społecznej</i>	55
3.8.13.	<i>Placówki szkolno-wychowawcze</i>	56
3.9.	<u>BRAKI INSTYTUCJONALNE</u>	61
3.10.	<u>ORGANIZACJE POZARZĄDOWE W POWIECIE</u>	61
4.	<u>ANALIZA SWOT PROBLEMU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POWIECIE POZNAŃSKIM</u>	67
5.	<u>CELE I ZADANIA POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 2014-2020</u>	69
5.1.	<u>PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</u>	70
5.2.	<u>PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU</u>	73
5.3.	<u>AKTYWIZACJA ZAWODOWA ORAZ PROMOCJA ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</u>	75
5.4.	<u>WSPÓŁPRACA I INTEGRACJA PODMIOTÓW WSPIERAJĄCYCH OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE</u>	78
6.	<u>EWALUACJA PROGRAMU. WSKAŹNIKI</u>	81
6.1.	<u>PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</u>	82
6.2.	<u>PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU</u>	84
6.3.	<u>AKTYWIZACJA ZAWODOWA ORAZ PROMOCJA ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH</u>	88
6.4.	<u>WSPÓŁPRACA I INTEGRACJA PODMIOTÓW WSPIERAJĄCYCH OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE</u>	91
7.	<u>PODSUMOWANIE</u>	94

Wstęp

Podjęcie efektywnych działań wobec określonej grupy beneficjentów wymaga opracowania kompleksowego katalogu celów i zadań. Punktem wyjścia powinno być przeprowadzenie diagnozy określonego problemu społecznego, sporządzenie bilansu potrzeb oraz dookreślenie szans i barier rozwojowych. Niniejszy Program stawia sobie zatem za cel opracowanie działań zmierzających do wsparcia i tworzenia odpowiednich warunków do rozwoju osób niepełnosprawnych przy uwzględnieniu specyfiki powiatu poznańskiego, jego zasobów oraz dostępnych form wsparcia. Założenia Programu są zgodne z misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Poznańskiego 2014–2020: „Wspieranie rodziny i zaspokajanie potrzeb wspólnoty mieszkańców w celu spójnego rozwoju powiatu poznańskiego”. Cele i zadania Programu są uzupełnieniem dla zapisów odnośnie wsparcia osób niepełnosprawnych zawartych w innych dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, czy powiatowym.

1.1. Idea i założenia Programu

Jednym z głównych założeń nowocześnie pojmowanej polityki społecznej pozostaje wyrównywanie szans życiowych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Proces ten ma realizować się poprzez ich wielowymiarową integrację społeczną. W jej efekcie będą one mogły sprawnie funkcjonować w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Cechą charakterystyczną działań nakierowanych na tak rozumianą integrację ma być dążenie do aktywizowania osób zagrożonych wykluczeniem – wzmacnianie ich relacji z innymi, stymulowanie partycypacji w życiu społecznym i pobudzanie ich oddolnej kreatywności. Aby jednak tego typu działania mogły zająć niezbędną jest podstawowa infrastruktura społeczna, która ułatwi lub wręcz umożliwi procesy integracyjne. Zaliczyć do niej można rozwiązania z zakresu rynku pracy, edukacji, prawa, służby zdrowia, pomocy społecznej czy nawet architektury.

Osoby niepełnosprawne to jedna z grup najpoważniej zagrożonych wykluczeniem. Jednocześnie pozostaje ona stosunkowo liczna. W I kwartale 2014 roku na terenie powiatu

poznańskiego żyło 12 127 osób niepełnosprawnych¹. Z racji pewnych ograniczeń w zakresie ich funkcjonowania w wielu obszarach życia społecznego stają się oni grupą wymagającą odpowiedniego wsparcia na poziomie lokalnej polityki społecznej. Wsparcie to jednak powinno uwzględniać wielopoziomą specyfikę zjawiska – jego lokalny kontekst (powiat poznański, jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia), wewnętrzne zróżnicowanie grupy (różne stopnie i typy niepełnosprawności) oraz istniejące już formalno-prawne regulacje. Dlatego też niezwykle ważne jest dysponowanie odpowiednim instrumentarium wytyczającym właściwe ścieżki realizowanych działań.

Niniejszy „Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020” ma właśnie stanowić narzędzie ułatwiające i wspomagające efektywną integrację społeczną osób niepełnosprawnych. Z jednej strony pozostaje on dokumentem opisowo-diagnostycznym, wskazującym socjodemograficzne aspekty zjawiska niepełnosprawności w

powiecie. Z drugiej zaś, pełni rolę zestawu kluczowych dyspozycji (wytyczonych celów) do działań nakierowanych na szeroko rozumianą poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych.

„Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020” składa się z sześciu części. Na wstępie opisana jest idea i założenia programu oraz uszczegółowienie pojęcia niepełnosprawność. Drugi rozdział lokuje Program w kontekście innych strategiczno-programowych dokumentów szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Trzecia część stanowi pogłębioną diagnozę problemu niepełnosprawności w odniesieniu do powiatu poznańskiego, wraz z opisem jego instytucji wspierających (ŚDS, PUP, WTZ i inne). Następnie w oparciu o analizę SWOT uchwycony zostanie potencjał otoczenia osób niepełnosprawnych. Piąta część zawiera cele i zadania Programu, szósta zaś wskaźniki niezbędne do jego ewaluacji.

¹ Za: Powiatowy Rejestr Osób Niepełnosprawnych. Dokument elektroniczny: <http://www.bip.powiat.poznan.pl/plik,18036,pron-i-2014-pdf.pdf>

1.2. Niepełnosprawność – zarys definicji

Z uwagi na wielość definicji i koncepcji niepełnosprawności konieczne jest dokonanie na wstępie definicyjnych uszczegółowień. Otóż w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020” przyjmuje się definicję zgodną z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, gdzie **niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy**. Jak czytamy na stronach Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych: **niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź trudności**

w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu².

Niepełnosprawność jest zatem zjawiskiem, które nie powinno być ujęte jedynie w kategoriach zmedykalizowanych, ale odnosić się do jednostki jako podmiotu społecznego, który z uwagi na ograniczenie sprawności doświadcza barier w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Przyjęcie tej definicji nakreśla sytuację osoby niepełnosprawnej w kilku zasadniczych kontekstach. Po pierwsze, sytuację osoby niepełnosprawnej należy rozpatrywać w kontekście procesów marginalizacji i wykluczenia społecznego. Z jednej strony jest to marginalizacja o charakterze środowiskowym, polegająca na istnieniu barier w przestrzeni publicznej, które utrudniają pełne uczestnictwo jednostki w życiu publicznym. Równie istotną kwestią jest dyskryminacja o charakterze społecznym, gdzie negatywne postawy społeczne przyczyniają się do uprzedzeń.

² <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/status-osoby-niepelnosprawnej/instytucje-orzekajace-procedur/> [dostęp:30.04.2014]

Po drugie, osoby niepełnosprawne relatywnie częściej doświadczają deprivacji materialnej niż inni ludzie³. Nie tylko chodzi tu o dodatkowe potrzeby, które generuje niepełnosprawność (wyposażenie domu, odpowiednia dieta, rehabilitacja, koszty transportu), ale również mniejsze możliwości zarobkowania oraz niższe dochody. Sytuację osoby niepełnosprawnej należy również postrzegać przez jej gorszą pozycję na rynku pracy będącą nie tylko funkcją czynników takich jak brak kwalifikacji, czy ich niedostosowanie do wymogów rynku pracy, ale również czynników związanych z ograniczeniem sprawności.

Omawiając problem niepełnosprawności w różnych wymiarach należy również uwzględnić perspektywę osób z najbliższego otoczenia. Konieczność przyjęcia przez jednego z członków rodziny roli głównego opiekuna, często niższe dochody gospodarstwa domowego z uwagi na niepełnosprawność występującą w rodzinie, koszty psychologiczne i emocjonalne, to tylko niektóre z wielu jej pośrednich kosztów.

³ Bieda, Ruth Lister, Warszawa 2007

2. Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020 a inne dokumenty strategiczne i programowe

Spójność Programu z założeniami krajowej i regionalnej polityki społecznej wymaga ulokowania go w kontekście zapisów kluczowych dokumentów dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych. W tym rozdziale zaprezentowane więc zostaną dokumenty odnoszące się do wyzwań Programu na szczeblach wyższych (Polska oraz Wielkopolska) oraz w sąsiedztwie horyzontalnym (dokumenty powiatowe, które również poruszają kwestię osób niepełnosprawnych).

DOKUMENT	POZIOM	PRIORYTETY/CELE STRATEGICZNE	DOKUMENTY I CELE
<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>	Polska	Celem głównym Strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. Wskazane zostały trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą cele realizacyjne i działania rozwojowe: <i>I. Sprawne i efektywne państwo.</i> <i>II. Konkurencyjna gospodarka.</i> <i>III. Spójność społeczna i gospodarcza.</i>	Zapisy odnoszące się do kondycji osób niepełnosprawnych lokują się w dwóch głównych obszarach. W mniejszym wymiarze mieści się w Obszarze strategicznym II. <i>Konkurencyjna gospodarka</i> dotyczy kwestii zatrudnienia osób niepełnosprawnych (głównie Cel II.4. <i>Rozwój kapitału ludzkiego</i>). W zdecydowanie większym zakresie poruszony jest on w Obszarze III. <i>Spójność społeczna i terytorialna</i>, zwłaszcza w polach dotyczących integracji społecznej (Cel III.1. <i>Integracja społeczna</i>) i dostępności usług społecznych (Cel III.2. <i>Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</i>).
<i>Ogólnopolskie programy</i>	Polska	<i>W ramach działań interdyscyplinarnych zespołów o różnych afiliacjach stworzony został szereg dokumentów programowych, które mają na celu wspierać osoby niepełnosprawne w ich funkcjonowaniu na różnych polach życia społecznego.</i>	Najważniejsze z ogólnopolskich dokumentów to: – <i>Plan Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2006 – 2015</i> Kierunki działań w ramach Planu: <i>Kierunek działań nr 1: Uczestnictwo w życiu politycznym i publicznym</i> <i>Kierunek działań nr 2: Uczestnictwo w życiu</i>

		<i>kulturalnym</i> <i>Kierunek działań nr 3: Informacja i komunikacja</i> <i>Kierunek działań nr 4: Edukacja</i> <i>Kierunek działań nr 5: Zatrudnienie, poradnictwo i szkolenia zawodowe</i> <i>Kierunek działań nr 6: Środowisko zabudowane</i> <i>Kierunek działań nr 7: Transport</i> <i>Kierunek działań nr 8: Życie w społeczności lokalnej</i> <i>Kierunek działań nr 9: Opieka zdrowotna</i> <i>Kierunek działań nr 10: Rehabilitacja</i> <i>Kierunek działań nr 11: Ochrona socjalna</i> <i>Kierunek działań nr 12: Ochrona prawna</i> <i>Kierunek działań nr 13: Ochrona przed przemocą i wykorzystywaniem</i> <i>Kierunek działań nr 14: Badania i rozwój</i> <i>Kierunek działań nr 15: Podnoszenie świadomości</i> <i>– Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2013 – 2016</i> II. Obszar: Równe traktowanie na rynku pracy i w systemie zabezpieczenia społecznego Cel główny 2. Równe traktowanie na rynku pracy grup narażonych na dyskryminację ze względu na wiek, niepełnosprawność, pochodzenie narodowe
--	--	--

		i etniczne, orientację seksualną oraz migrantek i migrantów III. Obszar: Przeciwdziałanie przemocy, w tym przemocy w rodzinie, i zwiększenie ochrony osób doświadczających przemocy Cel główny 3. Przeciwdziałanie przemocy fizycznej i psychicznej oraz mowie nienawiści wobec osób z grup narażonych na dyskryminację. IV. Obszar: Równe traktowanie w systemie edukacji Cel główny 1: Eliminowanie przejawów nierówności i dyskryminacji występujących w procesie edukacji VI. Obszar: Równe traktowanie w dostępie do dóbr i usług Cel główny 1. Poprawa dostępu do dóbr i usług dla osób niepełnosprawnych oraz osób starszych Cel główny 3. Poprawa w zakresie rozwiązań wspomagających osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej ze względu na wiek, niepełnosprawność, chorobę oraz osoby posiadające status uchodźcy. Cel główny 7. Równe traktowanie kobiet i mężczyzn oraz osób starszych i osób niepełnosprawnych w sporcie Cel główny 9. Przeciwdziałanie dyskryminacji ze
--	--	--

		względu na płeć, wiek, pochodzenie narodowe i etniczne, niepełnosprawność oraz orientację seksualną w mediach – Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Zatrudnienia na lata 2012 – 2014 Priorytet I. <i>Adaptacyjny rynek pracy.</i> Działanie kierunkowe 2. <i>Aktywizacja grup marginalizowanych na rynku pracy (młodzież, grupa 50+, kobiety, niepełnosprawni, grupa NEET):</i> <i>Zadanie 2.11 Rozwój przedsiębiorczości społecznej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</i> <i>Zadanie 2.12 Trener pracy jako sposób na zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.</i> <i>Zadanie 2.13 Aktywizacja zawodowa absolwentów będących osobami niepełnosprawnymi.</i> <i>Zadanie 2.14 Zatrudnienie wspomagane osób niepełno-sprawnych.</i> <i>Zadanie 2.15 Refundacja obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą.</i> <i>Zadanie 2.16 Refundacja obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne osób</i>
--	--	--

		<i>niepełnosprawnych.</i> <i>Zadanie 2.18 Subsydowane zatrudnienie osób niepełnosprawnych.</i> Poza tym należy wskazać także na następujące programy: ▪ <i>„Junior” – Program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza praca”</i> ▪ <i>Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski</i> ▪ <i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (wybrane moduły)</i> ▪ <i>Program Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu (wybrane moduły)</i> ▪ <i>Program wyrównywania różnic między regionami II</i> ▪ <i>Program „Wsparcie inicjatyw” (wybrane</i>
--	--	--

			<i>moduły)</i> ▪ <i>Aktywny Samorząd (wybrane moduły)</i>
<i>Wielkopolska 2020.</i> <i>Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</i>	Woje – wództwo	Strategia zawiera 9 celów Strategicznych rozpisanych na cele operacyjne: <i>I. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu</i> <i>II. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami</i> <i>III. Lepsze zarządzanie energią</i> <i>IV. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie</i> <i>V. Zwiększenie spójności województwa</i> <i>VI. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu</i> <i>VII. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia</i>	Najpełniej wyzwania dotyczące osób niepełnosprawnych zostały ujęte w Celu strategicznym VIII. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa. Znajdują się one w zapisach następujących celów operacyjnych: Cel operacyjny 8.1. <i>Wzmacnianie aktywności zawodowej</i> Cel operacyjny 8.4. <i>Promocja zdrowego stylu życia</i> Cel operacyjny 8.7. <i>Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu</i> Cel operacyjny 8.8. <i>Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego</i> Cel operacyjny 8.9. <i>Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny</i> Poza tym kwestia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych pojawiła się także w kontekście dbałości o rynek zatrudnienia – Cel strategiczny VI.

		<i>VIII. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa</i> <i>IX. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem</i>	<i>Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.</i> Cel operacyjny 6.11. <i>Rozwój gospodarki społecznej.</i>
<i>Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</i>	Woje- wództwo	Strategia zawiera 5 priorytetów strategicznych rozpisanych na cele operacyjne i zadania adresowane do dzieci i młodzieży, seniorów, osób z ograniczeniami sprawności, osób z wysokiego ryzyka socjalnego. Priorytety strategiczne to: <i>I. Wielkopolska równych szans i możliwości</i> <i>II. Zdrowi wielkopolanie</i> <i>III. Bezpieczna Wielkopolska</i> <i>IV. Wielkopolska obywatelska</i> <i>V. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą, konsultantem</i>	Zapisy dotyczące wsparcia osób niepełnosprawnych znalazły się w czterech głównych priorytetach: <i>I. Wielkopolska równych szans i możliwości:</i> 17. Usuwanie i/lub ograniczanie barier społecznych i architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób z ograniczeniem sprawności. 18. Aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych. 19. Rozwój infrastruktury i zasobów społecznych sprzyjających zaradności i samodzielności osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. 20. Tworzenie warunków i poszerzanie możliwości edukacyjnych dla osób z ograniczeniem sprawności. 21. Rozwijanie zintegrowanej infrastruktury

		<i>lokalnych podmiotów polityki społecznej</i> instytucjonalnej wspomagającej przygotowywanie programów na rzecz osób niepełnosprawnych. II. Zdrowi wielkopolanie Priorytet 01: bezpieczeństwo socjalne grup wrażliwych <i>11. Rozwijanie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej oraz wzmacniających efekty rehabilitacji osób z ograniczeniem sprawności</i> <i>12. Poszerzenie zakresu usług zdrowotnych/rehabilitacyjnych dla osób z ograniczeniem sprawności komplementarnych i/lub dodatkowych w stosunku do wolumenu świadczeń powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.</i> Priorytet 02: bezpieczeństwo osobiste i publiczne <i>8. Pomiar i eliminowanie barier społecznych generujących wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych.</i> <i>9. Budowa systemu efektywnego poradnictwa i</i>
--	--	--

			aktywizacji zawodowej dla osób z ograniczeniem sprawności. III. Bezpieczna wielkopolska 20. Przeciwdziałanie aktom kryminalnym skierowanym przeciwko osobom z ograniczeniem sprawności. 21. Ochrona bezpieczeństwa niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania i w przestrzeni publicznej. IV. Wielkopolska obywatelska 3. Poszerzanie aktywności obywatelskiej i udziału osób niepełnosprawnych w życiu Społeczności.
Strategia Rozwoju Oświaty w Województwie Wielkopolskim	Woje-wództwo	Strategia wskazująca główne kierunki rozwoju oświaty w województwie wytycza sześć głównych celów w tym procesie: 1. Podniesienie wskaźników skolaryzacji i poziomu jakości kształcenia 2. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich poziomach kształcenia	Wyzwania dotyczące osób niepełnosprawnych skupiają się w obszarze dotyczącym szkolnictwa specjalnego: <i>Szkoły specjalne</i> oraz <i>Kształcenie integracyjne</i>.

		3. Zapewnienie drożności systemu kształcenia w perspektywie edukacji ustawicznej 4. Dostosowanie systemu oświatowego do wyzwań społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy 5. Rozwijanie aktywnej współpracy różnych podmiotów lokalnego życia politycznego, społecznego i gospodarczego na rzecz rozwoju edukacji 6. Zwiększenie efektywności zarządzania oświatą na poziomie wojewódzkim i lokalnym	
Wojewódzkie programy	Województwo	Również na poziomie województwa sformułowany został szereg dokumentów programowych, które w bardziej lub mniej bezpośredni sposób dotyczą osób niepełnosprawnych.	Centralnym programem dotyczącym zagadnienia osób niepełnosprawnych na terenie województwa wielkopolskiego jest <i>Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób niepełnosprawnych w Województwie Wielkopolskim</i>

		na lata 2014–2020. Formułuje on następujące priorytety i cele operacyjne: <i>I. Aktywność społeczna osób niepełnosprawnych</i> 1. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym 2. Poprawa jakości kształcenia i wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych 3. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w dziedzinie sportu, turystyki i rekreacji <i>II. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych</i> 1. Zwiększenie zatrudniania osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem otwartego rynku pracy 2. Zwiększenie liczby pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy <i>III. Rehabilitacja i profilaktyka zdrowotna osób niepełnosprawnych</i> 1. Poprawa jakości zdrowia osób niepełnosprawnych
--	--	--

		2. Rozszerzenie działań na rzecz rehabilitacji i jej kompleksowości <i>IV. Infrastruktura dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych</i> 1. Zwiększenie dostępności infrastruktury dla osób niepełnosprawnych 2. Upowszechnienie obecności osób niepełnosprawnych w różnych aspektach życia społecznego <i>V. Wsparcie otoczenia osób niepełnosprawnych</i> 1. Podniesienie kompetencji osób wspierających osoby niepełnosprawne 2. Wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych Problematykę społeczno-zawodowej integracji osób niepełnosprawnych można znaleźć także w wybranych częściach kilku innych programów wojewódzkich: 1. <i>Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020.</i> 2. <i>Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia</i>
--	--	---

			w Województwie Wielkopolskim w 2014 roku. Trwają także prace nad <i>Strategią Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020</i>. 3. <i>Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020</i>
<i>Strategia rozwoju powiatu poznańskiego na lata 2006-2015</i>	Powiat	Rozwój powiatu poznańskiego ma być osiągnięty przez realizację 4 celów strategicznych: I. <i>Kształtowanie przestrzeni podwyższającej jakość życia oraz wspieranie rozwoju gospodarczego Powiatu</i> II. <i>Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców oraz dostosowanie ich kwalifikacji i kompetencji do potrzeb rynku pracy Aglomeracji Poznańskiej</i> III. <i>Wzrost integracji społecznej, poprawa zdrowotności i bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Powiatu</i> IV. <i>Zwiększenie efektywności wykorzystania walorów</i>	Działania dedykowane osobom niepełnosprawnym ujęte zostały w Celu III. <i>Wzrost Integracji społecznej, poprawa zdrowotności i bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Powiatu</i>. Szczegółowe zapisy można znaleźć w Celu operacyjnym III.7. <i>Wzmocnienie integracji osób niepełnosprawnych – podniesienie standardów usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych</i>, gdzie zdefiniowane one zostały przez dwa działania: ▪ Działanie 7.3.1. <i>Organizacyjne i finansowe wspieranie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych</i> ▪ Działanie 7.3.2. <i>Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych</i>

		<i>przyrodniczych i potencjału kulturowego Powiatu</i>	
<i>Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu poznańskiego 2014-2020</i>	Powiat	Strategia zawiera 5 zasadniczych celów strategicznych: <i>I. Wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem</i> <i>II. Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy</i> <i>III. Integracja osób niepełnosprawnych</i> <i>IV. Wzrost zakresu pomocy dla osób starszych i schorowanych – profilaktyka i przeciwdziałanie chorobom</i> <i>V. Rozwój i aktywizacja potencjału społecznego na rzecz rozwoju powiatu poznańskiego</i>	Kwestia wsparcia osób niepełnosprawnych najpełniej wyrażona została w Celu III. Integracja osób niepełnosprawnych. Złożyły się na niego cztery pomniejsze cele operacyjne: Cel operacyjny 1. <i>Aktywizacja zawodowa osób niepełno-sprawnych</i> Cel operacyjny 2. <i>Rehabilitacja społeczna.</i> Cel operacyjny 3. <i>Wsparcie psychologiczne, prawne i poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.</i> Cel operacyjny 4. <i>Wsparcie systemu opieki instytucjonalnej obejmującej kompleksową i zintegrowaną pomoc dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.</i> W pomniejszym jednak zakresie wyzwania związane z integracją osób niepełnosprawnych zostały zapisane także we wszystkich pozostałych celach strategicznych.
<i>Strategia rozwoju aglomeracji</i>	Aglomeracja	W ramach Strategii określono priorytetowe dla dalszego rozwoju	Najistotniejsza tutaj jest oś strategiczna: IV. <i>Usługi społeczne</i> i zawarty w jej ramach program 4.6.

poznańskiej. Metropolia Poznań 2020	poznańska	Aglomeracji Poznańskiej 5 osi strategicznych: I. Gospodarka przestrzenna i środowisko. II. Infrastruktura i organizacja transportu. III. Gospodarka i rynek pracy. IV. Usługi społeczne. V. Zintegrowane zarządzanie i marketing terytorialny. W ramach osi strategicznych zespół ekspercki opracował projekty 28 programów strategicznych.	Metropolia różnych możliwości. Jednym z zaproponowanych w programie działań jest 4.6.4. Wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych. Składają się na nie: Wypracowanie wspólnej polityki społecznej, uwzględniającej potrzeby i możliwości osób niepełnosprawnych oraz możliwość pozyskiwania na ten cel środków PFRON. Podejmowanie wspólnych projektów w obrębie metropolii – spółdzielnie mieszkań chronionych, likwidowanie barier architektonicznych, punkty informacji dla osób niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej.
--	------------------	--	---

3. Społeczno–demograficzna analiza problemu niepełnosprawności w powiecie poznańskim

Przed przystąpieniem do opracowania katalogu celów i zadań Programu konieczne jest przeprowadzenie diagnozy problemu niepełnosprawności w powiecie poznańskim. Analiza dokonana będzie w kilku zasadniczych wymiarach najlepiej obrazujących kondycję osób niepełnosprawnych. W pierwszej części zarysowana zostanie struktura socjodemograficzna uwzględniająca takie zmienne jak: liczba osób niepełnosprawnych, miejsce zamieszkania z podziałem na gminy, stopień niepełnosprawności, płeć, wiek oraz wykształcenie. Następnie podjęty zostanie problem osób niepełnosprawnych na rynku pracy, gdzie opisana zostanie skala tego zjawiska. Do istotnych danych odnosi na również sporządzana cyklicznie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej na podstawie, której określić możemy skalę problemu niepełnosprawności w kontekście korzystania ze wsparcia oferowanego przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Analizie poddany będzie również zakres pomocy

świadczonej przez instytucje publiczne nie tylko tytułem rehabilitacji społecznej i zawodowej, ale również w kontekście placówek oferujących szeroko pojęte usługi społeczne.

3.1. Struktura społeczno–demograficzna powiatu

Powiat poznański jest jednym z 35 powiatów tworzących województwo wielkopolskie i zarazem jednym z 31 powiatów ziemskich. Otacza on pierścieniem miasto Poznań – stolicę województwa i miasto–powiat grodzki. Tworzy go 17 gmin. Są to:

- 1) 2 gminy miejskie: Luboń i Puszczykowo,
- 2) 8 gmin miejsko–wiejskich: Buk, Kostrzyn, Kórnik, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Stęszew i Swarzędz,
- 3) 7 gmin wiejskich: Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Rokietnica, Suchy Las i Tarnowo Podgórne.

Na tak zdefiniowanym obszarze zachodzi obecnie szereg procesów społeczno–gospodarczych, wpływających na jego kondycję.

3.2. Sytuacja demograficzna

Terytorium powiatu to obszar o powierzchni 189 988 km². Zamieszkuje go 344 752 osób⁴ (z czego 48,7 % to mężczyźni, a 51,3 % kobiety), na 1 km² przypada 181 mieszkańców. Liczba ta systematycznie rośnie, co spowodowane jest głównie migracją mieszkańców Poznania na tereny gmin ościennych – od roku 2010 nastąpił wzrost o 4,2%.

W ostatnich latach na terenie powiatu poznańskiego można było odnotować takie procesy, jak np. spadek liczby urodzeń, spadek liczby zawieranych małżeństw, wzrost urodzeń pozamałżeńskich, wzrost średniego wieku matki rodzącej pierwsze dziecko, czy wydłużanie się średniej trwania życia.

3.3. Sytuacja gospodarcza w powiecie

Województwo wielkopolskie zaliczane jest do najsilniejszych gospodarczo regionów w Polsce. Rozwój gospodarczy

⁴ Za: Bank Danych Lokalnych, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/portret.display?p_czas=18&p_nts=-4&p_tery=422. Dokument elektroniczny [dostęp: 9.05.2014]

Wielkopolski pozostaje jednak wewnętrznie zróżnicowany. Największy udział w tworzeniu PKB ma miasto Poznań (30,5%), ale zaraz za nim jest subregion poznański (18,8%), na który składają się powiaty: obornicki, poznański, szamotulski, średzki oraz śremski. Aglomeracja poznańska jest dominująca w województwie w sferze produkcyjnej, usługowej, instytucji otoczenia biznesu oraz nauki i kultury, stanowi wyraźny biegun wzrostu gospodarczego⁵.

Ważnym zjawiskiem w kontekście kondycji osób niepełnosprawnych pozostaje intensywny rozwój ekonomii społecznej w Wielkopolsce, w tym także w powiecie poznańskim. Jej główną funkcją jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez integrację społeczno-zawodową grup marginalizowanych i zagrożonych marginalizacją. Należy podkreślić, że działania większości podmiotów ekonomii społecznej – spółdzielni socjalnych, fundacji i stowarzyszeń, klubów i centrów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej – skierowane są w znacznej mierze do osób niepełnosprawnych. Na terenie

⁵ Za: Łukasz Filipiak, Tomasz Telesiński, *Raport Wielkopolska rozwój gospodarczy i klimat inwestycyjny regionu*.

powiatu poznańskiego w 2013 roku funkcjonowało kilkanaście podmiotów ekonomii społecznej: 5 spółdzielni socjalnych, 2 kluby integracji społecznej, 6 warsztatów terapii zajęciowej oraz liczne organizacje pozarządowe.

3.4. Sytuacja na lokalnym rynku pracy

Powiat poznański w latach 2010 i 2011, mógł się pochwalić najniższą w Wielkopolsce i jedną z najniższych w Polsce, stopą bezrobocia rejestrowanego. Kształtowała się ona na poziomie 3,5%, natomiast wskaźnik dla województwa przyjmował wartość 9,2% w 2010 roku i 9,1% w 2011 roku. W 2012 roku i 2013 roku stopa bezrobocia w powiecie wzrosła i wynosiła 4,6%. Był to jednak wciąż wynik najniższy w Wielkopolsce i jeden z najniższych w kraju. W województwie w latach 2012–2013 stopa nieznacznie zmalała z 9,8% w 2012 r. do 9,6% w 2013 r., jednak jej wartość była nieco wyższa aniżeli w latach poprzednich. Odsetek osób bezrobotnych z prawem do zasiłku wyniósł w 2010 r. – 26%, w 2011 r. – 31%, natomiast w 2012 r. – 28%. W 2013 roku liczba bezrobotnych z terenu powiatu poznańskiego

stanowiła ok. 4% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Wielkopolsce⁶.

3.5. Struktura osób niepełnosprawnych w powiecie

Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie poznańskim na koniec lutego 2014 roku szacowana jest na 9478 osób dorosłych oraz 1657 dzieci (do 16 roku życia)⁷.

Szczegółowa struktura tej populacji w oparciu o wybrane kryteria socjodemograficzne prezentuje się następująco:

⁶ Za: Bank Danych Lokalnych, zakładka „Rynek Pracy”, dział „Bezrobocie”. Baza elektroniczna:
http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=448013&p_token=-1049554278 [dostęp 9.05.2014].

⁷ Dane przekazane przez Powiatowy Zespół do Orzekania o Niepełnosprawności w Poznań, za okres od 1/2007 r. do 2/2014 r.

Tabela 1a. Charakterystyka socjodemograficzna osób niepełnosprawnych (dzieci)

CECHA	KRYTERIA	II 2014
Wiek	Do 3 lat	509
	4 – 7 lat	533
	8 – 16 lat	615
Płeć	mężczyźni	984
	kobiety	673

Tabela 1b. Charakterystyka socjodemograficzna osób niepełnosprawnych (dorośli)

CECHA	KRYTERIA	II 2014
Stopień niepełnosprawności	lekki	4009
	umiarkowany	3249
	znaczny	2220
Wiek	16 – 25 lat	1050
	26 – 40 lat	1137
	41 – 59 lat	3735
	60 lat i więcej	3556

Płeć	mężczyźni	4745
	kobiety	4733
Poziom wykształcenia	mniej niż podstawowe	358
	Podstawowe i gimnazjalne	2416
	zasadnicze	3095
	średnie	2586
	wyższe	1023
Zatrudnienie	pracujący	2260
	niepracujący	7218

Podsumowując strukturę osób niepełnosprawnych w powiecie można stwierdzić, że cechuje ją szeroko rozumiana względna równowaga – zarówno jeśli chodzi o kategorię płci, stopnia niepełnosprawności jak i posiadanego wykształcenia. Wskazując jednak grupy większościowe w obrębie populacji, to należy podkreślić, że dominują osoby z lekkim stopniem, w wieku powyżej 40. lat oraz niepracujące. To właśnie kwestia pracy pozostaje czynnikiem najsilniej różnicującym zbiorowość osób niepełnosprawnych w powiecie poznańskim.

3.6. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy

W 2013 roku liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu wynosiła 365 osób. Zdecydowaną większość stanowiły osoby bezrobotne 337 osób, to jest 92,3 % wszystkich zarejestrowanych, odnotowano również 28 osób mających status poszukujących pracy, to jest 7,7% ogółu zarejestrowanych. Odnosząc się do liczby wszystkich bezrobotnych w powiecie poznańskim (7 152 osób), osoby niepełnosprawne to jedynie 4,7 % ogółu.

Tabela 2. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na terenie powiatu poznańskiego

	OGÓŁEM		BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI		POSZUKUJĄCY PRACY NIEPEŁNOSPRAWNI	
		%		%		%
Ogółem	365	100%	337	92,3%	28	7,7%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

3.6.1. Bezrobotne osoby niepełnosprawne a stopień niepełnosprawności

Zdecydowana większość bezrobotnych osób

niepełnosprawnych legitymowała się lekkim stopniem niepełnosprawności 84%, stopniem umiarkowanym 13%, a stopniem znacznym jedynie 3% bezrobotnych.

Tabela 3. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego w podziale na stopień niepełnosprawności

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	OGÓŁEM	
znaczny	9	3%
umiarkowany	49	13%
lekki	307	84%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

3.6.2. Bezrobotne osoby niepełnosprawne a poziom wykształcenia

Na podstawie analizy struktury wykształcenia bezrobotnych osób niepełnosprawnych można powiedzieć, że największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z najniższym wykształceniem: wśród bezrobotnych wykształcenie

gimnazjalne lub niższe ma ponad jedna trzecia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy. O wiele lepiej sytuacja wygląda w przypadku osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wyższym: odpowiednio 6% i 9% tych kategorii osób bezrobotnych ma problem ze znalezieniem pracy w powiecie poznańskim.

Tabela 4. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według poziomu wykształcenia.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA		
wyższe	31	9%
policealne i średnie zawodowe	73	22%
średnie ogólnokształcące	20	6%
zasadnicze zawodowe	104	31%
gimnazjalne i poniżej	109	32%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

Na przestrzeni ostatnich lat (2011–2013) nie zmieniła się znacznie struktura wykształcenia bezrobotnych osób niepełnosprawnych. Dominują osoby z najniższym wykształceniem, o dwa punkty procentowe w stosunku do roku 2012 wzrósł natomiast odsetek osób z wykształceniem wyższym zarejestrowanych jako osoby bezrobotne.

3.6.3. Bezrobotne osoby niepełnosprawne a wiek

Niepokojące dane wyłaniają się z analizy struktury wieku. Otóż ponad połowa bezrobotnych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, to osoby w wieku 45 plus (61%). Osoby niepełnosprawne w tym wieku mają statystycznie niższe wykształcenie, gorzej orientują się w technologiach informacyjnych, rzadziej znają języki obce,

co czyni je dużo mniej konkurencyjnymi na rynku pracy. Lepiej wygląda sytuacja młodych osób niepełnosprawnych, gdyż zaledwie 6% w przedziale wiekowym 18–24 lata ma problemy ze znalezieniem pracy. Przyczyną tak dobrych

statystyk może być fakt, iż część z tych osób studiuje na uczelniach wyższych. W następnej grupie wiekowej (25–34 lata) odsetek bezrobotnych wzrasta do 17%.

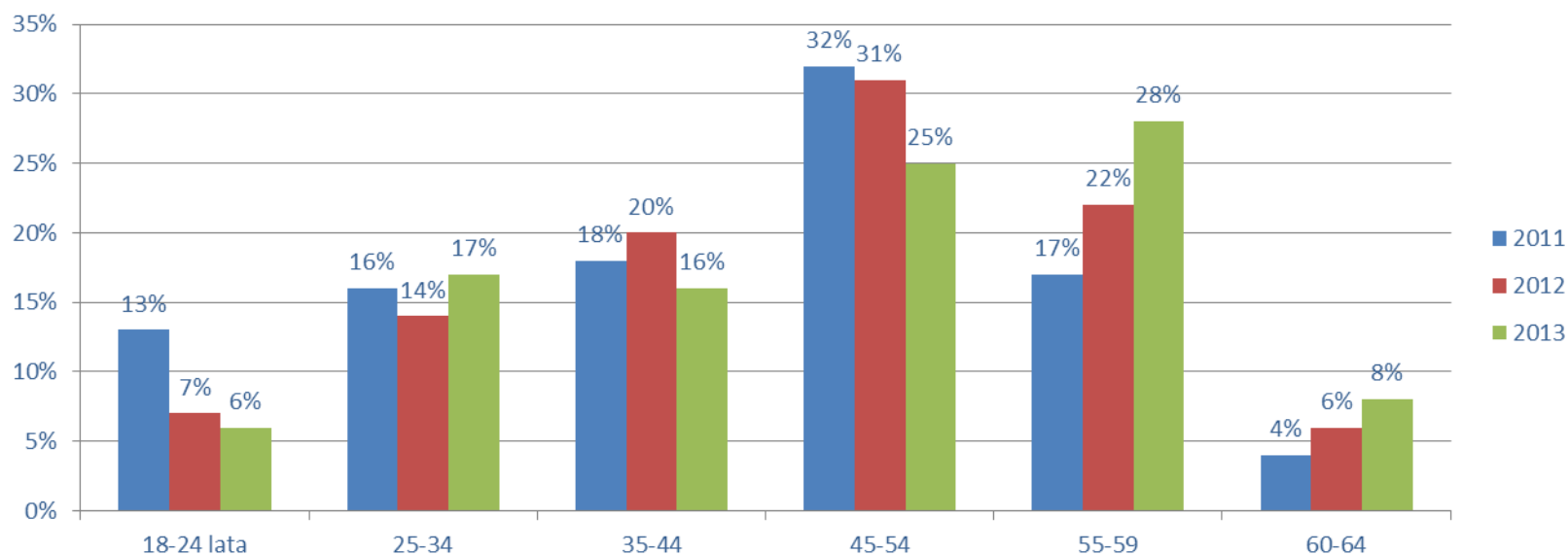
Tabela 5. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według struktury wieku.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WIEKU		
18–24	19	6%
25–34	57	17%
35–44	53	16%
45–54	85	25%
55–59	94	28%
60–64	29	8%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

Porównując dane z lat 2011–2013 znacznie zmniejszył się odsetek bezrobotnych osób niepełnosprawnych w najmłodszej grupie wiekowej (18–24 lata). Z pewnością jest to pozytywny skutek programów z zakresu aktywizacji

zawodowej dedykowanych ludziom młodym. Zwiększa się natomiast udział bezrobotnych w najwyższych kategoriach wiekowych (45 plus), o ile w 2011 odsetek ten wynosił 53% ogółu bezrobotnych, tak w 2013 było to już 61%.

Wykres 1. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według struktury wieku

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

3.6.4. Bezrobotne osoby niepełnosprawne a czas pozostawania bez pracy

Ponad jedna trzecia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy to osoby długotrwale bezrobotne. 35,2% nie może znaleźć pracy rok lub dłużej, w tym aż 13% pozostaje bez zatrudnienia dłużej

niż dwa lata. Wykluczenie z aktywności zawodowej na tak długi czas może wiązać się z wieloma negatywnymi konsekwencjami, od psychologicznych – brak motywacji do podjęcia pracy, wyuczona bezradność, czy deficytami kompetencyjnymi będącymi skutkiem zmieniającego się zapotrzebowania na rynku pracy.

Tabela 6. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według czasu pozostawania bez pracy.

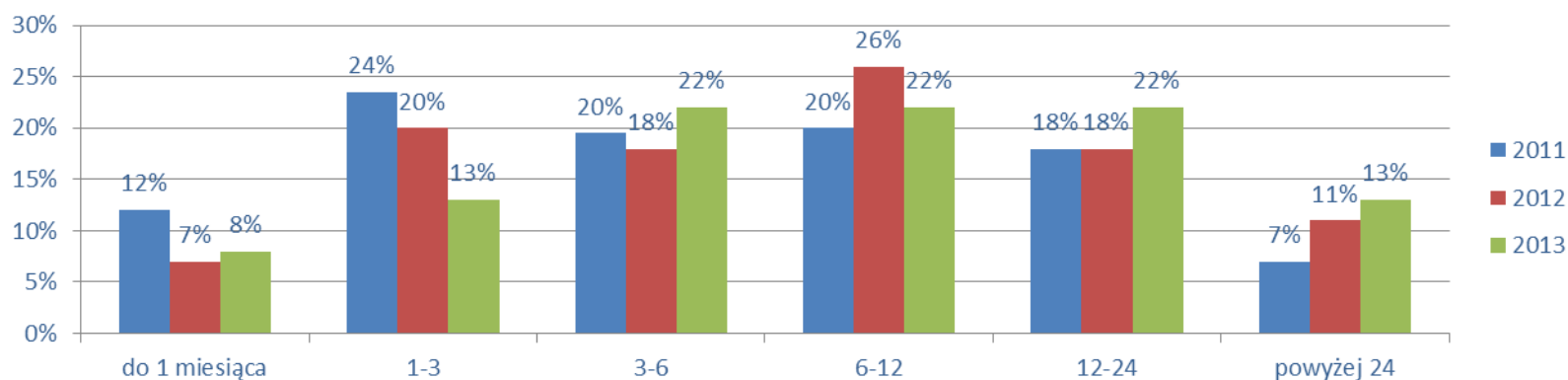
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY		
do 1 miesiąca	27	8%
1-3	45	13%
3-6	73	22%
6-12	73	22%
12-24	76	22%
powyżej 24 miesięcy	43	13%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

Niepokojący jest fakt, iż w ostatnich trzech latach wzrasta udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych osób niepełnosprawnych. W kategorii osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy odnotowano

wzrost na poziomie 4 procent w stosunku do roku 2011, natomiast odsetek pozostających bez pracy 2 lata i więcej wzrósł na przestrzeni ostatnich dwóch lat o 5 procent.

Wykres 2. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według czasu pozostawania bez pracy.

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

3.6.5. Bezrobotne osoby niepełnosprawne a staż pracy

Bezrobotne osoby niepełnosprawne w zdecydowanej większości posiadają doświadczenie zawodowe. Ponad jedna trzecia legitymuje się znacznym stażem pracy 20 lat i więcej

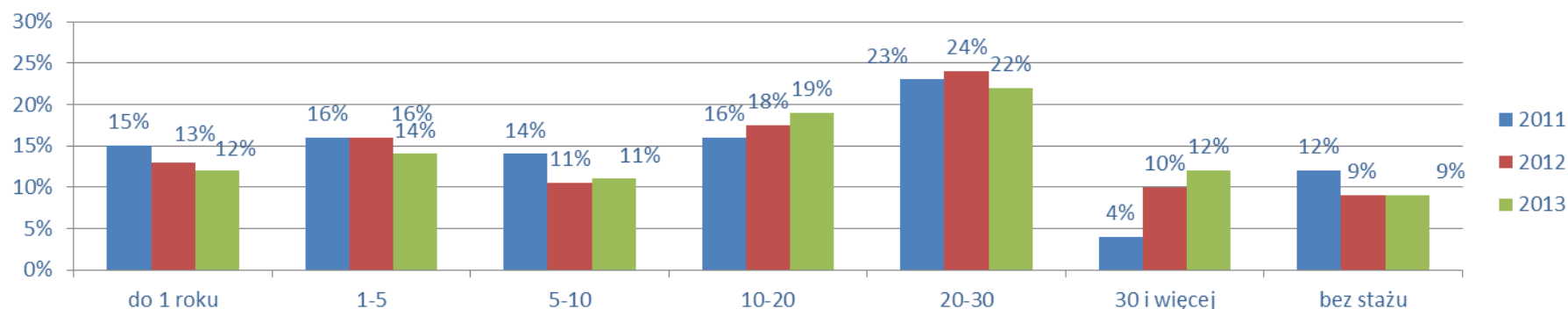
(34% ogółu bezrobotnych osób niepełnosprawnych). Natomiast osoby bezrobotne bez stażu pracy to jedynie 9% ogółu bezrobotnych.

Tabela 7. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według stażu pracy

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG STAŻU PRACY		
do 1 roku	41	12%
1-5	49	14%
5-10	36	11%
10-20	65	19%
20-30	76	22%
30 lat i więcej	40	12%
bez stażu pracy	30	9%

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

Wykres 3. Bezrobotne osoby niepełnosprawne na terenie powiatu poznańskiego według stażu pracy

Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2013 roku)

W ostatnich latach struktura stażu pracy bezrobotnych osób niepełnosprawnych nie zmieniła się w sposób znaczący. Odsetek osób nie posiadających doświadczenia pozostaje na niezmiennie niskim poziomie 9%, wyjątkiem są jedynie osoby o największym stażu, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych osób niepełnosprawnych wzrósł w latach 2011–2013 aż o 8 procent.

Warto zwrócić uwagę, iż dane Powiatowego Urzędu Pracy nie oddają rzeczywistej skali zjawiska bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych. Spora część tych osób nie rejestruje się w PUP utrzymując się z otrzymywanych świadczeń rentowych i opiekuńczych i/lub korzystając ze wsparcia najbliższej

rodziny. Odnosząc się jednak danych z Powiatowego Urzędu Pracy można rozeznaczyć się w ogólnych tendencjach dotyczących sytuacji osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy uwzględniając takie charakterystyki jak posiadany stopień niepełnosprawności, wiek, wykształcenie, staż pracy, czy okres pozostawania bez pracy. Na przestrzeni trzech ostatnich lat zaobserwować można wzrost liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych. W 2011 stanowili oni 1,19% ogółu bezrobotnych, w 2012 1,23%, a w 2013 roku 1,62%. Analizując wewnętrzną strukturę tej kategorii osób bezrobotnych w tym kontekście wyróżnić można kilka niepokojących zjawisk. Po pierwsze, wśród bezrobotnych

osób niepełnosprawnych dominują osoby po 45 roku życia, którzy w wielu przypadkach mając niższe kompetencje cywilizacyjne (obsługa komputera, znajomość języków obcych, orientacja w nowych technologiach komunikacyjnych), tym samym stając się mniej konkurencyjnymi na lokalnym rynku pracy. Nie tylko wiek, ale również wykształcenie jest zmienną znacznie wpływającą na sytuację osoby niepełnosprawnej na rynku pracy. Otóż ponad jedna trzecia niepełnosprawnych zamieszkujących powiat poznański zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, ma wykształcenie gimnazjalne lub niższe, a zaledwie 9% legitymuje się wykształceniem wyższym. Po trzecie, w kategorii bezrobotnych osób niepełnosprawnych znaczny

udział stanowią długotrwale bezrobotni. 35,2% nie może znaleźć pracy rok lub dłużej, w tym aż 13% pozostaje bez zatrudnienia dłużej niż dwa lata. Z uwagi na poważne konsekwencje długoletniego braku aktywności zawodowej, publiczne służby zatrudnienia muszą podjąć zintensyfikowane działania celem ograniczenia tego negatywnego zjawiska. Warto podkreślić, że bezrobotne osoby niepełnosprawne to osoby mające już staż pracy, jedynie 9% nie posiada żadnych doświadczeń zawodowych. Przypuszczać można zatem, iż barierą na rynku pracy nie jest w tym przypadku brak kompetencji, a bardziej ich niedopasowanie do oczekiwań lokalnego rynku pracy.

3.7. Wsparcie osób niepełnosprawnych w powiecie poznańskim

Na pomoc społeczną oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w 2012 r. w powiecie poznańskim przeznaczonych zostało łącznie 15% środków budżetów gmin i powiatu. Ze sprawozdania Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego za rok 2012 wynika, że na ten cel (łącznie z dotacjami ze źródeł zewnętrznych) przeznaczono 135 058 620 zł.

W powiecie poznańskim największe kwoty na realizację zadań własnych i zleconych zostały wydatkowane w kategoriach:

- Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 40%,
- Utrzymanie ośrodków pomocy społecznej – 10,2%,
- Utrzymanie domów pomocy społecznej – 6,7%,
- Utrzymanie placówek opiekuńczo-wychowawczych – 5,9%,
- Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 5,4%,

- Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych – 4,5%,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 4,2%,
- Utrzymanie rodzin zastępczych – 3,2% .

Z powyższych danych wynika, iż środki finansowe przeznaczone tylko i wyłącznie na wsparcie osób niepełnosprawnych w powiecie poznańskim stanowią 8,7% wszystkich środków przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych. Jak istotna jest kwestia niepełnosprawności świadczy również fakt, iż znalazła się ona wśród czterech głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia. W Wielkopolsce w 2013 r. czterema głównymi powodami udzielania pomocy i wsparcia były: 1. Ubóstwo (54 874 rodziny) 2. Bezrobocie (49 999 rodzin) 3. Długotrwała lub ciężka choroba (39 891 rodzin) 4. Niepełnosprawność (32 489 rodzin), w 2011 oraz 2012 r. powyższy ranking wyglądał podobnie. Jak kształtuje się ranking przyczyn udzielania pomocy w powiecie poznańskim przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 4. Powody udzielania pomocy i wsparcia (wg liczby rodzin korzystających) w powiecie poznańskim w roku 2013.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego za rok 2013

Z danych ze sprawozdania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wynika, że w 2013 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek osób korzystających z pomocy i wsparcia z tytułu niepełnosprawności. O ile w roku 2012 tego typu pomocą objętych było 33,4% klientów pomocy społecznej, tak w 2013 odsetek ten wynosił 31,7% ogółu klientów. Warto zwrócić uwagę, iż osoby te mogły również korzystać ze wsparcia z

innego tytułu. Analizując dane z poszczególnych gmin powiatu poznańskiego najmniejszy odsetek rodzin korzystających z pomocy z przyczyny niepełnosprawności odnotowano w gminie Luboń oraz Komorniki, najwyższy zaś w Gminie Suchy Las, Swarzędz i Czerwonak. Liczbę i odsetek rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tytułu niepełnosprawności prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Rodziny korzystające z pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w powiecie poznańskim w latach 2011 – 2013

LP.	GMINA	TYP GMINY	LICZBA RODZIN									ODSETEK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY Z TYTUŁU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI		
			OGÓŁEM			NA WSI			LICZBA OSÓB W RODZINACH					
			2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
1	Buk	miejsko-wiejska	81	84	88	80	84	41	244	242	254	41,1%	39,8%	39,6%
2	Czerwonak	wiejska	154	188	185	154	188	185	364	414	438	37,8%	44,7%	41,2%
3	Dopiewo	wiejska	106	113	119	103	112	119	278	274	379	24,4%	36,9%	22,1%
4	Kleszczewo	wiejska	43	48	45	43	48	45	122	144	131	32,6%	35,8%	31,5%
5	Komorniki	wiejska	30	32	30	30	32	28	62	63	63	18,5%	19,2%	19,0%
6	Kostrzyn	miejsko-wiejska	143	142	124	68	67	53	302	309	269	44,1%	43,7%	37,9%
7	Kórnik	miejsko-wiejska	132	129	140	78	76	84	327	333	352	31,1%	29,3%	28,3%
8	Luboń	miejska	68	73	80	0	0	0	128	134	142	17,6%	18,4%	18,2%
9	Mosina	miejsko-	124	135	174	76	76	98	239	282	373	26,8%	25,5%	29,1%

		wiejska												
10	Murowana Goślina	miejsko-wiejska	86	84	101	29	35	47	210	178	244	39,6%	35,9%	38,0%
11	Pobiedziska	miejsko-wiejska	82	97	108	40	48	51	221	258	287	30,1%	31,0%	32,2%
12	Puszczykowo	miejska	74	62	65	0	0	0	143	132	143	35,9%	33,2%	33,0%
13	Rokietnica	wiejska	62	57	63	61	56	62	136	125	146	30,2%	24,6%	23,9%
14	Stęszew	miejsko-wiejska	80	86	97	58	63	68	181	208	241	28,6%	29,0%	27,6%
15	Suchy Las	wiejska	78	83	90	78	83	90	182	194	210	50,0%	48,5%	47,1%
16	Swarzędz	miejsko-wiejska	239	233	227	60	59	57	546	513	501	44,9%	44,5%	41,2%
17	Tarnowo Podgórne	wiejska	154	134	161	151	132	156	377	332	356	34,1%	30,8%	35,4%
ŁĄCZNIE dla powiatu:			1 736	1 780	1 897	1 109	1 159	1 184	4 062	4 135	4 529	33,1%	33,4%	31,7%

Źródło: Sprawozdanie resortowe MPIPS-03 za 2011, 2012, 2013r.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127 poz. 721 ze zm.) w ramach rehabilitacji społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2013 roku realizowało następujące zadania

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, którego

głównym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

W 2013 roku (w porównaniu z 2012 r.) wzrosła wartość dofinansowania kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej, natomiast na realizację innych zadań powiat poznański otrzymał z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mniejsze środki finansowe. Znacznie mniejsze dofinansowanie dotyczyło takich obszarów jak: pomoc na likwidację różnego typu barier, turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, dofinansowanie sportu, kultury i turystyki, pożyczki na rozpoczęcie działalności. Poniżej przedstawione są dane dotyczące zadań realizowanych w ostatnich trzech latach z uwzględnieniem wartości dofinansowania i liczby osób, które skorzystały z pomocy.

Tabela nr 9. Dane dotyczące zadań realizowanych w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej przez PCPR i PUP w latach 2011–2013

REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POMOC NA TWORZENIE I DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ			
	2011	2012	2013
Liczba WTZ, które uzyskały pomoc	6	6	6
Liczba uczestników zajęć w WTZ	170	190	190
Wartość dofinansowania w złotych	2 194 600	2 877 000	3 123 600
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ			
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	66	181	141
Wartość dofinansowania w złotych	257 400	979 445	448 818
TURNUSY REHABILITACYJNE			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	356	893	394
Wartość dofinansowania w złotych	281 212	724 902	336 385
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	884	915	987
Wartość dofinansowania w złotych	695 614	874 353	721 736
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI			
Liczba dofinansowanych imprez	8	13	12
Liczba niepełnosprawnych uczestników	684	578	762
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	34 485	61 595	47 955

DOTACJE NA ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Liczba osób, które uzyskały dotację	4	4	3
Wartość udzielonych dotacji w złotych	160 000	167 844	90 000

Źródło: Sprawozdanie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Powiatu Poznańskiego za 2013 rok

Niepełnosprawność jest jednym z czterech głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia. W 2013 roku prawie jedna trzecia klientów pomocy społecznej (31,7%) zwróciła się o pomoc z tytułu niepełnosprawności. Można zatem powiedzieć, iż problem ten jest jednym z najczęściej występujących w powiecie poznańskim, co wymaga podjęcia wielopłaszczyznowych działań. Należą do nich zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. W 2013 roku (w porównaniu z 2012 r.) wzrosła wartość dofinansowania kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej, natomiast na realizację innych zadań przeznaczono mniejsze środki finansowe. Warto jednak zwrócić uwagę, iż wydatki na pomoc społeczną, w tym również na wsparcie osób niepełnosprawnych, jest istotną częścią finansów powiatu poznańskiego. Na pomoc społeczną oraz pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w 2012 r. przeznaczonych

zostało 15% środków budżetu powiatu poznańskiego, w tym 8,7% na zadania tylko i wyłącznie w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.

3.8. Instytucje wsparcia osób niepełnosprawnych w powiecie

Bezpośrednie działania na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie poznańskim realizuje kilka typów instytucji. Wyróżnić wśród nich należy aktywność jednostek organizacyjnych samorządu w postaci Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych i Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, a także ośrodków pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, domu pomocy społecznej, sześciu

warsztatów terapii zajęciowej, czterech spółdzielni socjalnych, sześciu klubów integracji społecznej, trzech poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz dwóch ośrodków szkolno-wychowawczych.

3.8.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną powiatu poznańskiego. Realizuje ono zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej. Jest także organizatorem pieczy zastępczej na terenie powiatu poznańskiego. W swoich działaniach skupia się na poprawie funkcjonowania rodziny, osób niepełnosprawnych, zapobieganiu i przeciwdziałaniu sytuacjom kryzysowym.

W zakresie wykonywanych zadań zajmuje się również rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja społeczna ma na celu włączenie osoby niepełnosprawnej w różne przejawy życia społecznego w taki sposób, aby mogła się czuć potrzebnym, akceptowanym i pełnowartościowym członkiem społeczeństwa. Osiągnięcie tak nakreślonego celu możliwe jest przede wszystkim poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej

osoby niepełnosprawnej, kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidacji barier, w szczególności likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, kształtowania w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje pięć podstawowych działań zorientowanych na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych:

a) Dofinansowywanie do turnusów rehabilitacyjnych – turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także poprzez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

b) Dofinansowywanie sportu, kultury, sportu i rekreacji osób niepełnosprawnych – sport, kultura, rekreacja i turystyka

osób niepełnosprawnych to cztery formy aktywności, które odgrywają ważną rolę w życiu każdego człowieka, a szczególnie w życiu osób niepełnosprawnych. Stanowią one element procesu rehabilitacji osób niepełnosprawnych poprzez włączanie ich w społeczność lokalną.

c) Dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów – zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze stanowi jedną z metod, która w rehabilitacji służy przywracaniu oraz rozwojowi funkcjonalnych sprawności osoby. Celem przedmiotowego zaopatrzenia jest zapobieganie pogłębiania się niepełnosprawności oraz przywracanie funkcji uszkodzonych części organizmu.

d) Dofinansowywanie likwidowania barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – likwidacja barier funkcjonalnych powinna umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem,

zwiększyć jej samodzielność i niezależność życiową, poprawić warunki pracy i nauki oraz jakość społecznego funkcjonowania.

e) Dofinansowywanie warsztatów terapii zajęciowej – najbardziej powszechną oraz najstarszą instytucjonalną formą rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej. Warsztaty terapii zajęciowej są wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia (więcej na temat warsztatów w p. 6.5 niniejszego Programu).

Dodatkowo, należy podkreślić, że od 2012 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu pozostaje realizatorem wieloletniego pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”. Program finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy

w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” stanowi ważny krok w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2008 roku jest również realizatorem projektu systemowego „Pokonać wykluczenie. Wszechstronna aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powiatu poznańskiego”. Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania wspierające integrację społeczną i zwiększenie konkurencyjności na rynku pracy.

3.8.2. Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego

Do zadań Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego należą czynności związane między innymi z wspieraniem osób niepełnosprawnych:

- prowadzenie bazy danych o organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- udzielanie informacji, dotyczących ulg i uprawnień osób niepełnosprawnych,

- realizowanie zawartych porozumień i umów w zakresie dofinansowania rehabilitacji mieszkańców powiatu poznańskiego w warsztatach terapii zajęciowej.

W strukturze Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia działa Powiatowy Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych.

3.8.3. Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu

Istotną rolę w procesie wsparcia osób niepełnosprawnych powiatu poznańskiego odgrywa również Powiatowy Urząd Pracy. Działając na podstawie Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, realizuje on zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej. W ramach struktury Powiatowego Urzędu Pracy funkcjonuje Centrum Aktywizacji Zawodowej oraz Kluby Pracy. W swoim codziennym funkcjonowaniu skupiają się one na osobach długotrwale pozostających bez zatrudnienia, wśród których dużą grupę stanowią właśnie osoby niepełnosprawne.

W swoich działaniach Powiatowy Urząd Pracy współdziała z organami administracji samorządowej i rządowej. Ważna jest także współpraca z organizacjami pracodawców, pracodawcami, organizacjami działającymi na rzecz promocji

zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej. Szczególnie istotnym czynnikiem wspierającym integrację społeczną osób niepełnosprawnych jest ich samodzielność finansowa. Droga do jej osiągnięcia jest uczestnictwo takich osób w otwartym rynku pracy.

3.8.4. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Dodatkowo należy podkreślić, że w powiecie poznańskim działa Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Wykonuje on zadania rządowe wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie: orzekania o niepełnosprawności dzieci i młodzieży do 16 roku życia; stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia oraz wskazania do ulg i uprawnień. Od 1 stycznia 2013 roku Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wykonuje swoje zadania dla mieszkańców Powiatu Poznańskiego oraz dla mieszkańców miasta Poznań.

3.8.5. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Rada składa się z 5 osób powoływanych przez Starostę Poznańskiego spośród przedstawicieli działających na terenie powiatu poznańskiego organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego (powiatów i gmin). Do głównych zadań Rady należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do: integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

3.8.6. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne

Na terenie powiatu poznańskiego działają 3 poradnie psychologiczno-pedagogiczne z 9 filiami. Celem działania poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy

logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Zadania Poradni:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej,
- prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,

- pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły,
- orzekanie i opiniowanie w sprawach dzieci i młodzieży.

Poradnie realizują zadania poprzez:

- diagnozę psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną,
- konsultacje,
- terapię,
- doradztwo,
- interwencje w środowisku ucznia,
- działalność profilaktyczną,
- działalność informacyjną.

3.8.7. Ośrodki pomocy społecznej

Ośrodek pomocy społecznej jest jednostką budżetową gminy. W każdej z 17 gmin powiatu poznańskiego działa taki właśnie ośrodek. Do jego głównych zadań należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- niesienie pomocy społecznej mającej na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia,
- zapobieganie sytuacjom wyżej wymienionym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

W kontekście niniejszego Programu ważne jest to, że w ramach wyliczonych aktywności Ośrodek prowadzi również sprawy dotyczące ochrony zdrowia, działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz problematyki zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy.

3.8.8. Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy to jednostki prowadzone przez powiaty i gminy, w ramach zadań zleconych w Ustawie

o pomocy społecznej oraz Ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Do zadań ŚDS-ów należy budowanie sieci wsparcia oraz przygotowanie do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.

W powiecie poznańskim funkcjonują trzy takie domy – Pierwszy z nich to Środowiskowy Dom Samopomocy w Puszczykowie „Dom Pomocy Maltańskiej” prowadzony na zlecenie powiatu poznańskiego przez Polskich Kawalerów Maltańskich „Pomoc Maltańska”. Działalność Domu skierowana jest do osób z zaburzeniami psychicznymi oraz do osób niepełnosprawnych intelektualnie. Dom Samopomocy głównie świadczy takie specjalistyczne usługi opiekuńcze jak: trening funkcjonowania w życiu codziennym; trening umiejętności interpersonalnych, a także rozwiązywania problemów życiowych; trening umiejętności spędzania czasu wolnego; poradnictwo psychologiczne; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych; oraz terapię ruchową.

Drugi to Środowiskowy Dom Samopomocy w Swarzędzu. Obejmuje on swoim wsparciem osoby z zaburzeniami psychicznymi. Celem programowym placówki jest ochrona zdrowia psychicznego poprzez działanie w zakresie: profilaktyki (zapobieganie nawrotom ostrych objawów zaburzeń psychicznych i konieczności hospitalizacji), rehabilitacji (umożliwienie powrotu do życia w środowisku rodzinnym i społecznym) oraz promocji zdrowia psychicznego (kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, a w szczególności wobec osób objętych działaniami Ośrodka, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji i wykluczeniu). Trzecim jest zaś Środowiskowy Dom Samopomocy w Kórniku, przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi i osób z niepełnosprawnością intelektualną, powyżej 18. roku życia, zamieszkujących na terenie gminy Kórnik. Jego głównym celem pozostaje zwiększenie zaradności i samodzielności życiowej oraz integracja uczestników. Cel ten realizowany jest poprzez: integrację społeczną, trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i

rozwiązywania problemów. Dzieje się to poprzez szereg zajęć integracyjno-rekreacyjnych.

3.8.9. Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach

Dom pomocy społecznej to placówka świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Usługobiorcami mogą być różne kategorie osób: osoby w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chore, przewlekłe psychicznie chore, dorośli niepełnosprawni intelektualnie, dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie, osoby niepełnosprawne fizycznie. Usługi adresowane mogą też być do połączonych kategorii osób: w podeszłym wieku i chorych przewlekłe somatycznie; osób chorych przewlekłe somatycznie oraz niepełnosprawnych fizycznie; osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych fizycznie; osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Jedyną tego typu publiczną placówką w powiecie pozostaje Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach. Przeznaczony jest dla osób w wieku podeszłym, także dotkniętych chorobą

Alzheimera oraz demencjami. Zapewnia on 100 miejsc o standardzie zgodnym z obowiązującymi przepisami. Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach świadczy usługi socjalno-bytowe, zapewniając miejsce zamieszkania, wyżywienie, utrzymanie czystości oraz usługi opiekuńcze. Podopieczni mogą brać udział w zajęciach w pracowniach z zakresu terapii zajęciowej, m.in. plastycznej, krawieckiej czy stolarskiej.

Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach mają również możliwość korzystania ze specjalistycznych zabiegów rehabilitacyjnych z zakresu hydroterapii, krioterapii, laseroterapii, elektroterapii i innych. Do dyspozycji mieszkańców jest sala wielofunkcyjna, sala gimnastyczna, biblioteka. Dom posiada własny kwartalnik, w którym poruszane są aktualne problemy mieszkańców, na bieżąco relacjonowane imprezy i wyjazdy oraz przybliżane czytelnikom sylwetki nowych mieszkańców i pracowników.

3.8.10. Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej mają na celu tworzenie sprzyjających warunków do rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych. Uczestnikami warsztatów terapii zajęciowych mogą być osoby

niepełnosprawne posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej.

Warsztaty terapii zajęciowej realizują działania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej. Nakierunkowane one są na: ogólne usprawnianie; rozwijanie umiejętności wykonywania czynności codziennych oraz zaradności osobistej; poprawę umiejętności życia w środowisku społecznym, co realizowane jest między innymi poprzez rozwój umiejętności komunikowania się, rozwój umiejętności planowania, rozwój umiejętności podejmowania decyzji itp.; rozwijanie umiejętności psychofizycznych niezbędnych w podjęciu pracy zawodowej; oraz rozwijanie i nabywanie kluczowych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie zatrudnienia.

Działalność bieżąca warsztatów terapii zajęciowej finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków budżetu Powiatu Poznańskiego. Organizatorami warsztatów terapii zajęciowej mogą być fundacje, stowarzyszenia oraz

inne podmioty (osoby prawne lub inne jednostki organizacyjne nie będące osobami prawnymi).

Na terenie powiatu poznańskiego funkcjonuje 6 warsztatów terapii zajęciowej dla łącznej liczby 190 uczestników. Ich zestawienie znajduje się w poniższej tabeli:

Tabela 10. Warsztaty terapii zajęciowej w powiecie poznańskim

NAZWA WARSZTATU	LOKALIZACJA	LICZBA UCZESTNIKÓW
Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Kulturalnym im. Praksedy Lemańskiej	ul. Łąkowa 7, Dopiewo	30
Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka	os. Kościuszkowców 13, Swarzędz	35
Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”	Konarzewo, ul. Poznańska 21 gm. Dopiewo	50
Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Wielkopolskim Związku Inwalidów Narządu Ruchu w Poznaniu	ul. Kolejowa 3, Owińska gm. Czerwonak	35
Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Razem”	Drzązgowo 11, gm. Kostrzyn Wielkopolski	20

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „Roktar”	ul. Wspólna 5, Baranowo, gm. Tarnowo Podgórne	20
---	--	----

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu

3.8.11. Spółdzielnie socjalne

Spółdzielnia socjalna to zrzeszenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych. Przedmiotem działalności spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków. Każdy członek spółdzielni ma prawo udziału w zarządzaniu sprawami spółdzielni. Na terenie powiatu poznańskiego działają cztery spółdzielnie socjalne w Kostrzynie, Pobiedziskach, Stęszewie i Owińskach.

3.8.12. Kluby integracji społecznej

Klub Integracji Społecznej (KIS) to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do

pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. KIS działa na rzecz integrowania się osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych. To jednostka pomagająca samo organizować się ludziom w grupy, podejmować wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej, w tym zmierzające do tworzenia własnych miejsc pracy. KIS zostaje powołany przez jednostkę samorządu terytorialnego lub organizację pozarządową⁸. Na terenie powiatu poznańskiego funkcjonuje sześć Klubów Integracji Społecznej w Puszczykowie, w Mosinie, w Dopiewcu w Kórniku, w Komornikach oraz w Swarzędzu.

⁸ Za: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/602882> [dostęp: 5.05.2014]

3.8.13. Placówki szkolno-wychowawcze

Na terenie powiatu poznańskiego funkcjonują również dwie placówki szkolno-wychowawcze działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

a) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych w Owińskach

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych w Owińskach jest placówką oświatową, której podstawowym celem jest zagwarantowanie takiego poziomu wykształcenia i nabycia umiejętności psychospołecznych, który zapewni absolwentom samodzielne funkcjonowanie w rodzinie, środowisku i społeczeństwie. Cel ten osiągany jest metodami zgodnymi ze współczesną tyflopedagogiką. Uwzględniane jest przy tym dostosowanie metod pracy do specyficznych potrzeb edukacyjnych wynikających z niepełnosprawności wychowanków.

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych prowadzi specjalną szkołę podstawową, gimnazjum specjalne, specjalną zasadniczą szkołę zawodową, trzyletnią

szkołę przysposabiającą do pracy uczniów niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym, liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, uzupełniające liceum ogólnokształcące, zespół wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz internat. Na terenie Ośrodka znajduje się Park Orientacji Przestrzennej, gdzie ćwiczący oprócz rozwijania sprawności fizycznej mogą uczyć się orientacji przestrzennej dzięki specjalnie wkomponowanym przyrządom dydaktycznym.

Ośrodek przygotowany jest do pracy z dziećmi niewidomymi, ze znacznym ubytkiem wzroku, a także ze schorzeniami sprzężonymi, powiązаныmi z dysfunkcją wzroku. Naukę w nim mogą rozpoczynać dzieci w wieku 5 lat. Aby wspomóc i pobudzić rozwój psychospołeczny i ruchowy dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole powstał Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka. Praca prowadzona jest bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną.

Liczbę uczniów w Ośrodku obrazuje poniższa tabela
(w kolumnach liczba uczniów uczęszczających do
poszczególnych typów szkół z podziałem na lata szkolne)⁹:

⁹ Dane przekazane przez Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w
Poznaniu.

Tabela 11. Liczba uczniów w Specjalnym Ośrodku Szkolno–Wychowawczym w Owińskach

SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO–WYCHOWAWCZY DLA DZIECI NIEWIDOMYCH IM. SYNÓW PUŁKU W OWIŃSKACH				
Typ szkoły	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
specjalna szkoła podstawowa	54	62	52	59
gimnazjum specjalne	42	44	49	47
specjalna zasadnicza szkoła zawodowa	20	25	26	30
trzyletnia szkoła przysposabiająca do pracy uczniów z upośledzeniem umiarkowanym i znacznym		12	10	8
liceum ogólnokształcące	31	26	27	22
liceum profilowane	19	3	–	–
uzupełniające liceum ogólnokształcące	–	–	–	–
zespół wczesnego wspomagania rozwoju dziecka	–	–	–	–

dane sporządzono na podstawie SIO (stan na 30 września i 31 marca)

b) Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy w Mosinie

Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy w Mosinie jest publiczną placówką oświatową dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W jego ramach prowadzone są: szkoła podstawowa specjalna, gimnazjum specjalne, zasadnicza szkoła zawodowa specjalna, trzyletnia szkoła przysposobienia do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi, internat dla uczniów oraz zespoły rewalidacyjno–wychowawcze dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Do trzyletniej szkoły przysposabiającej przyjmowane są osoby na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno–pedagogicznej o potrzebie kształcenia w tego typu placówce, nie dłużej jednak niż do 24 roku życia.

Liczbę uczniów w Ośrodku obrazuje poniższa tabela (w kolumnach liczba uczniów uczęszczających do poszczególnych typów szkół z podziałem na lata szkolne)¹⁰:

¹⁰ jw.

Tabela 12. Liczba uczniów w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Mosinie

SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY IM. JANUSZA KORCZAKA W MOSINIE				
Typ szkoły	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
specjalna szkoła podstawowa	40	46	46	44
gimnazjum specjalne	49	38	33	38
zasadnicza szkoła zawodowa specjalna	13	11	13	10
trzyletnia szkoła przysposabiająca do pracy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi	21	21	24	25
internat dla uczniów	29	26	29	26
Oddziały Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Ludwikowie przy Wielkopolskim Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii dla Dzieci w wieku 6-18 lat	25	28	25	–
zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim	9	12	12	11

dane sporządzono na podstawie SIO (stan na 30 września 2013 r.)

3.9. Braki instytucjonalne

Podsumowując bogaty katalog instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych należy także dodać, że na terenie powiatu poznańskiego nie funkcjonują instytucje, które również angażują się w tego typu działania takie jak – centra integracji społecznej¹¹, zakłady aktywności zawodowej¹², dzienne ośrodki pomocy dla osób niepełnosprawnych, placówki przedszkolne dla dzieci niepełnosprawnych oraz pomoc doraźna krótkoterminowa.

Organizacje pozarządowe w powiecie

Działania realizowane przez instytucje publiczne uzupełniane są przez aktywność szeregu organizacji pozarządowych, które zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych. Pełnią one bardzo ważną rolę w polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu. Z jednej bowiem strony są one partnerem dla samorządu w procesie realizacji zadań

nakierowanych na wsparcie osób niepełnosprawnych. Z drugiej natomiast strony samodzielnie inicjują oddolne działania aktywizujące te osoby.

Główne zadania podmiotów trzeciego sektora lokują się przede wszystkim w trzech polach. Pierwszym z nich jest obszar pomocowy, w ramach którego osobom niepełnosprawnym oferowane jest wsparcie o charakterze opiekuńczo–pielęgnacyjnym. Drugim pozostaje sfera integracji społecznej, mająca na celu przywrócenie tych osób do głównego nurtu życia społecznego. Trzecie pole stanowi wreszcie domenę działań nakierowanych na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i wzmocnienie ich pozycji na rynku pracy. Należy również podkreślić, że organizacje pozarządowe z powiatu poznańskiego zaangażowane są we wsparcie osób z niemal wszystkimi typami i rodzajami niepełnosprawności.

Wśród tychże organizacji można wyróżnić grupę najbardziej aktywnych podmiotów. Zaprezentowane one zostały w poniższej tabeli.

¹¹ Zobacz: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/602876> [dostęp: 5.05.2014]

¹² Zobacz: <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/602933> [dostęp: 5.05.2014]

Tabela 13. Organizacje pozarządowe wspierające osoby niepełnosprawne w powiecie poznańskim

NAZWA ORGANIZACJI	LOKALIZACJA	REALIZOWANE ZADANIA
Bukowskie Towarzystwo Amazonki	Buk	- Warsztaty psychologiczne dla kobiet po mastektomii - Prowadzenie akcji i spotkań informacyjnych z zakresu profilaktyki raka piersi i szyjki macicy.
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”	Komorniki	- Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym - Integracja społeczna osób niepełnosprawnych i ich rodzin, kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności, promowanie zainteresowań i twórczości osób niepełnosprawnych - Jednostka prowadząca Warsztat Terapii Zajęciowej w Komornikach i Otuszu.
Stowarzyszenie „Pomagam”	Kleszczewo	Integracja społeczna osób niepełnosprawnych i ich rodzin, kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności, promowanie zainteresowań i twórczości osób niepełnosprawnych
Kostrzyńskie Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom”	Kostrzyn	Organizacja warsztatów w kierunku nabycia prospołecznych zachowań rozwiązujących problemy dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie zjawiskom patologii, właściwa organizacja czasu wolnego
Polski Związek Emerytów, Rencistów	Kostrzyn	Realizacja zadań w obszarze pomocy społecznej oraz

i Inwalidów – Kostrzyn		rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych
Kórnickie Stow. Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością Intelektualną i Ruchową „Klaudynka”	Kórnik	- Niesienie pomocy we wszystkich dziedzinach życia osobom niepełnosprawnym intelektualnie i ruchowo - Promocja i organizacja Wolontariatu - Szkolenia z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych - Prowadzenie dla osób niepełnosprawnych zajęć rehabilitacyjnych, w tym rehabilitacja ruchowa i jazda konna dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Wspólna Droga”	Luboń	- Działania promujące zdrowie i podnoszenie jego potencjału - Integracja osób niepełnosprawnych oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności
Mosińskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	Mosina	- Wspieranie i edukacja rodziców osób niepełnosprawnych - Organizowanie różnych form integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem - Pomoc osobom niepoprawnym i zagrożonym społecznie
Fundacja Stworzenia Pana Smolenia	Mosina	Hipoterapia dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym im. Św. Antoniego	Mosina	Realizacja zadań w zakresie pomocy społecznej – pomoc kierowana do dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, wielodzietnych, niepełnych i patologicznych, w tym także osobom niepełnosprawnym
Goślińskie Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych	Murowana Goślina	- Hipoterapia i rekreacja konna dla osób niepełnosprawnych - Zajęcia z elementami plastyki, muzyki, teatru i sportu - Nauka pływania oraz rehabilitacja dla osób niepełnosprawnych

		Organizacja wypoczynku letniego dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Pomocy Niewidomym i Słabo Widzącym Absolwentom Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „Być Potrzebnym”	Owińska	- Hipoterapia i podstawy nauki konnej dla dzieci niewidomych i słabo widzących - Mistrzostwa Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie w Tenisie Ziemnym - Spotkania Integracyjne dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „Roktar”	Rokietnica	- Rehabilitacja zmierzająca do rozwoju ogólnego, poprawy zaradności osobistej i psychofizycznej osób niepełnosprawnych - Świadczenie pomocy rodzicom i opiekunom osób niepełnosprawnych - Jednostka prowadząca Warsztat Terapii Zajęciowej w Drzążgowie.
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej	Pobiedziska	- Wszechstronna pomoc we wszystkich dziedzinach życia w szczególności pomocy w leczeniu, rehabilitacji i edukacji młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych - Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych - Organizowanie różnorodnych form pomocy dzieciom niepełnosprawnym ruchowo i intelektualnie, ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji
Fundacja Polskich Kawalerów	Poznań	Działania informacyjne i promocyjne mające na celu

Maltańskich „Pomoc Maltańska”		zmianę postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych ▪ Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych ▪ Działania na rzecz promocji sportu i kultury fizycznej osób niepełnosprawnych ▪ Organizacja spotkań integracyjnych dla osób niepełnosprawnych ▪ Jednostka prowadząca Środowiskowy Dom Samopomocy w Puszczykowie
Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi	Puszczykowo	▪ Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych ▪ Organizacja spotkań integracyjnych dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka	Swarzędz	▪ Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci niepełnosprawnych ▪ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i wsparcie ich rodzin poprzez świadczenie pomocy prawnej ▪ Rehabilitacja społeczna dzieci i osób niepełnosprawnych ▪ Jednostka prowadząca Warsztat Terapii Zajęciowej w Swarzędzu
Stowarzyszenie na Rzecz Aktywizacji Społeczności Lokalnej w Swarzędzu	Swarzędz	Działalność w obszarze ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, przeciwdziałania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz na rzecz osób starszych, zagrożonych wykluczeniem, praca nad poprawą sytuacji dzieci i rodzin oraz aktywizacją seniorów

Zespół CARITAS – Rzymsko-Katolicka Parafia pw. Św. Mikołaja z Wierzenicy	Wierzenica	- Działalność charytatywna skierowana między innymi na rzecz osób niepełnosprawnych - Aktywizacja osób i rodzin borykających się z niepełnosprawnością poprzez działalność kulturalną i wypoczynkową - Organizacja zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich
Wielkopolski Związek Inwalidów Narządu Ruchu w Poznaniu	Poznań	- Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych - Organizacja spotkań integracyjnych dla osób niepełnosprawnych - Jednostka prowadząca na terenie powiatu Warsztat Terapii Zajęciowej w Owińskach.
Stowarzyszenie Kulturalne im. Praksedy Lemańskiej	Dopiewo	- Realizowanie zadań w zakresie pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym - Jednostka prowadząca Warsztat Terapii Zajęciowej w Dopiewie.
Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Razem”	Drzązgowo	- Rozwijanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży - Wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin - Prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej w Drzązgowie.
Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Filantrop”	Poznań	- Promocja twórczości osób niepełnosprawnych - Wydawanie miesięcznika „Filantrop Naszych Czasów”.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu

4. Analiza SWOT problemu niepełnosprawności w powiecie poznańskim

Przed przystąpieniem do opracowania katalogu celów oraz zadań Programu, należy dokonać analizy zasobów powiatu w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń, ale także czynników, które decydują o jego potencjale, lub też hamują jego wzrost w kontekście niepełnosprawności. Skutecznym narzędziem analizy strategicznej jest analiza SWOT.

Nazwa pochodzi od akronimu angielskich słów strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse w otoczeniu), threats (zagrożenia w otoczeniu). Kompleksowe badania otoczenia danej organizacji, w tym przypadku powiatu poznańskiego i jej wewnętrznego potencjału, pozwala na określenie priorytetów rozwojowych. Pomocna będzie w tym kontekście przeprowadzona diagnoza społeczno-demograficzna powiatu opisująca problem niepełnosprawności w kontekście rynku pracy, zakresu niezbędnego wsparcia, czy zasobów instytucjonalnych.

MOCNE STRONY:

- lokalizacja PCPR , PZON, Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Powiatowego Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych w jednym budynku,
- rozwinięty sektor organizacji pozarządowych działających na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych,
- działanie licznych podmiotów zatrudniających osoby niepełnosprawne,
- promowanie i podejmowanie działań służących integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym,
- coraz większa dostępność podstawowej opieki medycznej (w latach 2010–2012 zmalała liczba mieszkańców powiatu przypadających na jedną przychodnię lekarską – z 3030 na 2182),
- wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych z funduszy PFRON oraz z budżetu powiatu,
- wzrost liczby Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- promowanie aktywności sportowej i kulturalnej osób niepełnosprawnych we współpracy powiatu poznańskiego z organizacjami pozarządowymi,
- otoczenie programowe – problem niepełnosprawności ujęty w licznych dokumentach strategicznych na poziomie powiatu oraz województwa,
- działalność organów rzecznictwa osób niepełnosprawnych działających w strukturach samorządu: Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik Starosty ds. Osób Niepełnosprawnych
- działalność organizacji i podmiotów wspierających dialog społeczny na rzecz osób niepełnosprawnych: istniejące w powiecie związki organizacji pozarządowych, fora zrzeszające organizacje społeczne, Wielkopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- wdrożenie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Poznańskiego na lata 2012–2015
- funkcjonowanie Gminnego Rzecznika Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest szeroko rozumiane wsparcie osób niepełnosprawnych
- realizacja Pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd” , którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

SŁABE STRONY:

- deficyt niektórych instytucji zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych: brak na terenie powiatu zakładów aktywności zawodowej oraz centrów integracji społecznej,
- brak systemu wsparcia dla osób pełniących funkcję opiekuńczą względem osób niesamodzielnych – brak instytucji opieki wytchnieniowej,
- brak Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego,
- brak stałego monitoringu potrzeb osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat poznański.

SZANSE:

- likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej jako szansa na włączenie osób niepełnosprawnych w główny nurt życia społecznego,
- prowadzenie przez organizacje pozarządowe oraz samorządy różnych szczebli kampanii społecznych promujących społeczeństwo otwarte na osoby niepełnosprawne,
- zaplanowanie w nowej perspektywie finansowej UE (Regionalny Program Operacyjny Wielkopolska 2014+) środków na aktywną integrację oraz usługi społeczne dedykowane osobom niepełnosprawnym,
- doświadczenie podmiotów realizujących zadania w zakresie wparcia osób niepełnosprawnych,
- otoczenie dużych ośrodków akademickich kształcących wykwalifikowane kadry w zakresie wparcia i opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

ZAGROŻENIA:

- wzrasta liczba osób z wykształceniem wyższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych (wzrost ten jest największy spośród wszystkich pozostałych kategorii wykształcenia),
- brak narzędzi systemowej współpracy między Ośrodkami Pomocy Społecznej a Powiatowymi Urzędami Pracy, szczególnie dedykowanych osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- negatywne zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa (wedle prognoz GUS w ciągu najbliższej dekady wzrastać będzie liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, w tym również osób niepełnosprawnych),
- deficyty w zakresie infrastruktury świadczącej usługi opiekuńcze wobec osób niepełnosprawnych, szczególnie w dorosłym wieku.

5. Cele i zadania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020 został podzielony na cztery cele główne:

- I. Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych,
- II. Podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- III. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- IV. Współpraca i integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne.

Następnie każdy z celów głównych został rozpisany na cele szczegółowe oraz zadania.

5.1. Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych

Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych jest zadaniem, które Program podejmuje w dwóch zasadniczych aspektach. Z jednej strony jest to **poprawa lub utrzymanie kondycji zdrowotnej osoby niepełnosprawnej**, w tym również podjęcie działań profilaktycznych, z drugiej zaś **tworzenie odpowiednich warunków do możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym**. Zintensyfikowanie działań w tych dwóch obszarach strategicznych pozwoli na rzeczywistą poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych. Poprawa kondycji zdrowotnej w dużej mierze polegać ma na **wspieraniu rozwoju usług zdrowotnych, ale również na podejmowaniu działań w zakresie utrzymania kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz popularyzacji zdrowego stylu życia**.

Realizacja celu jakim jest podniesienie jakości życia uwzględnia również działania w zakresie kształtowania przyjaznego otoczenia dla osób niepełnosprawnych **poprzez likwidację barier w przestrzeni publicznej**. Aktywna integracja

osób niepełnosprawnych wymaga bowiem w pierwszej kolejności usunięcia jeszcze istniejących architektonicznych przeszkód w dostępie do usług i instytucji publicznych. Likwidacja barier funkcjonalnych powinna umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie niepełnosprawnej wykonywanie czynności życia codziennego, zwiększyć samodzielność i niezależność życiową oraz poprawić warunki

pracy i nauki, co w zasadniczy sposób wpłynie na ocenę własnego dobrostanu.

Równie istotnym celem w zakresie podniesienia jakości życia jest umożliwienie rozwoju posiadanych zdolności i stworzenie warunków do samorealizacji. Realizacja tego celu możliwa przez intensyfikację działań kulturalnych skierowanych do osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY	ZADANIA
A. Wspieranie rozwój usług zdrowotnych dla osób niepełnosprawnych	1. Wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji najczęściej występujących chorób przewlekłych i zaburzeń psychicznych, 2. Wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób niepełnosprawnych, 3. Doskonalenie zawodowe kadr instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
B. Wspieranie działań promujących zdrowy styl życia	1. Wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych, 2. Popularyzacja/wspieranie imprez sportowych i rekreacyjnych o integracyjnym charakterze, 3. Wzbogacanie/wspieranie inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i turystycznej dla osób niepełnosprawnych.

C. Likwidacja barier w przestrzeni publicznej	1. Przystosowanie przestrzeni fizycznej, obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, 2. Okresowa inwentaryzacja/monitoring dostępności obiektów użyteczności publicznej, dla osób niepełnosprawnych.
D. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym	1. Tworzenie warunków dla autokreacji i samorealizacji osób niepełnosprawnych w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych), 2. Inspirowanie/współorganizowanie/wspieranie imprez otwartych, plenerowych adresowanych do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych.
Realizatorzy zadań: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji i Aktywności Społecznej Starostwa Powiatowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, gminy powiatu poznańskiego Partnerzy w realizacji zadań: Wydział Tworzenia i Realizacji Projektów Starostwa Powiatowego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, samorządy gminne, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, konserwator zabytków. Źródło finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.	

5.2. Podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Wykluczenie społeczne można zdefiniować jako brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, a tym samym realizacji ról społecznych oraz korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej. Kategorią obywateli szczególnie zagrożoną procesami ekskluzji społecznej są osoby niepełnosprawne, co szczegółowo zostało opisane w części diagnostycznej niniejszego dokumentu. W tym miejscu przedstawione zostaną konkretne przedsięwzięcia służące ograniczeniu tego negatywnego zjawiska. Z jednej strony będą to wielopłaszczyznowe i skoordynowane działania polegające na niwelowaniu czynników i/lub warunków odpowiedzialnych za procesy wykluczenia (głównie w obszarze edukacji), z drugiej zaś instrumenty wsparcia skierowane bezpośrednio do osób wykluczonych, w tym przypadku osób niepełnosprawnych, ten typ działań można określić wspólnym hasłem rehabilitacji społecznej. Program zakłada zatem realizację celu, jakim jest **wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych** na wszystkich etapach edukacji szkolnej. Ograniczanie deficytów w tym zakresie

realizowane będzie poprzez wspieranie organizacji dodatkowych zajęć pozalekcyjnych wzbogacających ofertę edukacyjną. Istotnym elementem jest praca z otoczeniem dzieci niepełnosprawnych, zarówno z kadrą pedagogiczną oraz z dziećmi i młodzieżą, na temat niepełnosprawności. Samorząd powiatu wspierać powinien również aspiracje edukacyjne młodzieży niepełnosprawnej, taką możliwość dają między innymi środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd”. Wraz z ogłoszeniem nowego Programu Operacyjnego powiat poznański w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu przystąpi do realizacji kolejnych projektów systemowych oraz konkursowych skierowanych do osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna to kolejny obszar działań przyczyniających się do ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób niepełnosprawnych. W tym kontekście warto wyróżnić takie zadania jak, dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Dzięki tej formie wsparcia rozwijane są umiejętności społeczne oraz poprawia się

sprawność psychofizyczna osoby niepełnosprawnej. Równie istotna jest pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i innych środków pomocniczych, co ułatwia,

mimo niepełnosprawności, funkcjonowanie w życiu społecznym, a często również zawodowym.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
A. Rehabilitacja społeczna	1. Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w tym również zwiększenie środków na rehabilitację, 2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, 3. Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, w tym rozbudowa już istniejących oraz zakładanie nowych, 4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, 5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, 6. Realizacja programu „Aktywny samorząd”.
B. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych	1. Wsparcie działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych, 2. Upowszechnienie wiedzy na temat możliwości kształcenia na odległość z wykorzystaniem Internetu, w systemie "e-learning", 3. Wsparcie w organizowaniu dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla niepełnosprawnych uczniów klas w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, 4. Organizowanie szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej dotyczących problematyki niepełnosprawności,

	5. Wsparcie opracowania i wdrażania w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych cyklu spotkań psychoedukacyjnych (lub scenariuszy lekcji) z zakresu informowania o niepełnosprawności 6. Opracowanie systemu wsparcia wolontariatu uczniowskiego.
C. Wsparcie psychologiczne, prawne i poradnictwo dla osób niepełnosprawnych	1. Pomoc psychologiczna oferowana rodzinom osób niepełnosprawnych, 2. Stałe poradnictwo z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej, 3. Powołanie gminnych rzeczników osób niepełnosprawnych

Realizatorzy zadań: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji i Aktywności Społecznej Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego., szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, gminy powiatu poznańskiego.

Partnerzy w realizacji zadań: Wydział Tworzenia i Realizacji Projektów Starostwa Powiatowego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Źródło finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne to grupa w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, nie tylko ze względu na bariery wynikające z ich niepełnosprawności, czy niskich kwalifikacji zawodowych, ale również z uwagi na wciąż istniejące

stereotypy na temat osób niepełnosprawnych i wykonywanych przez nich ról pracowniczych. Sprzężenie czynników wewnętrznych (własne ograniczenia) oraz zewnętrznych (nastawienie pracodawców i otoczenia) powoduje, iż aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych często staje się wyzwaniem, które możliwe jest do podjęcia tylko przy wsparciu podmiotów publicznych. Niniejsze wsparcie

uwzględnia trzyletni proces aktywizacji zawodowej szczególnie dedykowany osobom niepełnosprawnym w stopniu umiarkowanym i znacznym.

W pierwszym etapie zakłada się **uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej**, następnie osoby, które są w stanie pracować, mogą **podjąć zatrudnienie wspomagane** i tym samym uzyskać niezbędne umiejętności i doświadczenie przed wejściem na otwarty rynek pracy. Wsparciem powinny być zatem objęte Warsztaty Terapii Zajęciowej, ale **pomoc finansowa powinna być również dedykowana osobom niepełnosprawnym chcącym podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy**. Trudna sytuacja osoby niepełnosprawnej na rynku pracy często spowodowana jest niewystarczającymi lub niezgodnymi z oczekiwaniami pracodawców kwalifikacjami potencjalnego pracownika. W tym kontekście ważnym zadaniem jest **tworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, czy organizowanie szkoleń w**

celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej.

W tym miejscu należy także dodać, że w przypadku osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnością intelektualną powyższy proces aktywizacji może mieć nawet czteroetapowy charakter. Obok wymienionych powyżej elementów pojawia się często także etap wstępny – pobyt w ŚDS, którego głównym celem jest kształtowanie samodzielności w ramach możliwości każdej z osób oraz integracja ze społeczeństwem.

W całym omawianym tutaj wątku ważne jest również **wprowadzenie trwałej i spójnej polityki promocyjnej podnoszącej wartość pracy osób niepełnosprawnych, demaskującej nieuzasadnione obawy przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Stąd też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych, organizowania targów pracy, czy inicjowania projektów edukacyjnych dedykowanych potencjalnym pracodawcom.**

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
A. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	1. Wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz rozwoju Warsztatów Terapii Zajęciowej, 2. Wsparcie finansowe w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, 3. Wsparcie w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 4. Organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, 5. Tworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, 6. Wsparcie staży osób niepełnosprawnych, 7. Informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach, również w zakresie prawa pracy, 8. Opracowanie, publikacja i rozpowszechnienie pakietu informacyjnego dla pracodawców nt. korzyści związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, 9. Bieżące monitorowanie lokalnego rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób niepełnosprawnych, 10. Wsparcie dla organizacji pozarządowych realizujących szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej.

B. Inicjowanie/wspieranie działań promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych	1. Organizowanie kampanii promującej wśród pracodawców korzyści z zatrudniania osób niepełnosprawnych, 2. Wsparcie organizacji targów pracy dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich potencjalnym pracodawcom, 3. Wspieranie, inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych, 4. Utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia.
Realizatorzy zadań: Powiatowy Urząd Pracy, Wydział Promocji i Aktywności Społecznej Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.. Partnerzy w realizacji zadań: Wydział Tworzenia i Realizacji Projektów Starostwa Powiatowego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Źródło finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusz pracy.	

5.4. Współpraca i integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne

Realizacja zadań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych wymaga współpracy i integracji podmiotów działających w tym obszarze. Niniejszy Program zakłada zatem konieczność prowadzenia dialogu społecznego rozumianego jako zaangażowanie w proces

konsultacji, dyskusji, negocjacji wszystkich podmiotów zainteresowanych kwestią niepełnosprawności. Dialog społeczny analizowany w kategoriach niepełnosprawności sprowadza się więc do negocjowania przez szeroko rozumianą grupę osób niepełnosprawnych (obok samych osób niepełnosprawnych znajdują się w niej także m.in. mniej lub bardziej sformalizowani sympatycy, organizacje ich

wspierające, pracodawcy oraz rzecznicy i pełnomocnicy osób niepełnosprawnych przy różnych instytucjach) określonych interesów w wybranych segmentach życia społecznego. Innymi słowy, dialog społeczny na temat kwestii związanych z niepełnosprawnością polega na wzmocnieniu partycypacji, przynajmniej na poziomie procesów komunikacyjnych, osób niepełnosprawnych w newralgicznych dla ich funkcjonowania kwestiach.

Inicjowanie współpracy zostało ujęte w Programie w dwóch zasadniczych wymiarach. Z jednej strony jest to **tworzenie**

ciał, gremiów o charakterze stałym lub czasowym w zależności od zapotrzebowania, które pełnić by miały funkcje doradcze i inicjatywne. W tym kontekście istotne jest promowanie dobrych praktyk w zakresie promowania modeli współpracy oraz wypracowania mechanizmów współpracy podmiotów działających w obszarze niepełnosprawności. Z drugiej strony **strategiczne znaczenie ma organizowanie seminariów, konferencji służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne.** Tego typu spotkania służą wymianie myśli, doświadczeń, ale nie bez znaczenia jest również ich funkcja integrująca.

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA
A. Integracja działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne poprzez inicjowanie wspólnych spotkań w celach informacyjnych, doradczych i inicjatywnych, 2. Upowszechnianie, wdrażanie modelowych rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych, 3. Współpraca jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych poprzez konsultowanie i wypracowywanie wspólnych stanowisk. 4. Wspieranie działań na rzecz utworzenia Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego – organu konsultacyjnego i opiniotwórczego w sprawach dotyczących zadań publicznych oraz funkcjonowania organizacji pozarządowych.
B. Inicjowanie spotkań, konferencji służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Organizacja konferencji dedykowanej mieszkańcom powiatu dotyczących niepełnosprawności i jej etiologii, problemów osób niepełnosprawnych oraz aktywnej integracji, 2. Organizacja konferencji/seminarium dla pracodawców informującej o korzyściach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.
C. Promowanie działalności organizacji pozarządowych działających w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym	1. Prezentowanie działalności organizacji pozarządowych podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, imprez, spotkań merytorycznych, 2. Obejmowanie patronatem Starosty Poznańskiego okolicznościowych uroczystości, a także udział przedstawicieli Samorządu Powiatu w imprezach osób niepełnosprawnych,

3. Promowanie realizowanych wspólnych przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

Realizatorzy zadań: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Starostwa Powiatowego, Wydział Promocji i Aktywności Społecznej Starostwa Powiatowego, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Partnerzy w realizacji zadań: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej.

Źródło finansowania: budżet powiatu, budżety gmin, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, funduszy Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

6. Ewaluacja Programu. Wskaźniki

Program stanowi dokument o charakterze wdrożeniowym. W związku z tym niezbędne jest przedstawienie narzędzi umożliwiających monitorowanie procesu aplikowania go w życie Powiatu oraz śledzenie następstw tejże aplikacji. W niniejszym rozdziale przedstawione zostały więc wskaźniki, które umożliwiają monitorowanie każdego wymienionego w Programie zadania.

W kolejnych kolumnach poniższych tabel celów strategicznych wskazane zostały poszczególne cele operacyjne, zadania operacyjne z nimi związane oraz przypisane do nich wskaźniki.

6.1. Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych

CEL SZCZEGÓŁOWY	ZADANIA	WSKAŹNIKI
A. Rozwój usług zdrowotnych dla osób niepełnosprawnych	1. Wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji najczęściej występujących chorób przewlekłych i zaburzeń psychicznych, 2. Wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób niepełnosprawnych, 3. Doskonalenie zawodowe kadr instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	1. Liczba działań nakierowanych na wspieranie programów promocji zdrowia i prewencji najczęściej występujących chorób przewlekłych i zaburzeń psychicznych, 2. Liczba działań nakierowanych na wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego osób niepełnosprawnych 3. Liczba warsztatów/szkoleń/kursów/studiów podyplomowych odbytych przez przedstawicieli kadr instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych
B. Wspieranie działań promujących zdrowy styl życia	1. Wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych, 2. Popularyzacja/wspieranie imprez sportowych i rekreacyjnych o integracyjnym charakterze, 3. Wzbogacanie/wspieranie inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i	1. Liczba działań nakierowanych na wspieranie programów służących utrzymaniu kondycji psychofizycznej wzmacniającej efekty rehabilitacji osób niepełnosprawnych 2. Liczba działań popularyzatorskich i promocyjnych (przeprowadzonych kampanii, stworzonych reklam) mających na celu wspieranie imprez sportowych i rekreacyjnych o integracyjnym charakterze 3. Liczba działań nakierowanych na wspieranie

	turystycznej dla osób niepełnosprawnych.	inicjatyw służących tworzeniu zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i turystycznej dla osób niepełnosprawnych.
C. Likwidacja barier w przestrzeni publicznej	1. Przystosowanie przestrzeni fizycznej, obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, 2. Okresowa inwentaryzacja/monitoring dostępności obiektów użyteczności publicznej, transportu publicznego dla osób niepełnosprawnych.	1. Liczba działań nakierowanych na przystosowanie przestrzeni fizycznej, obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, 2. Przeprowadzenie okresowego monitoringu dostępności obiektów użyteczności publicznej, transportu publicznego dla osób niepełnosprawnych.
D. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym	1. Tworzenie warunków dla autokreacji i samo-realizacji osób niepełnosprawnych w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych), 2. Inspirowanie/współorganizowanie/wspieranie imprez otwartych, plenerowych adresowanego do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych,	1. Liczba działań mających na celu tworzenie warunków dla autokreacji i samorealizacji osób niepełnosprawnych w sferze kultury (wspieranie różnych form twórczości i ruchu artystycznego osób niepełnosprawnych), 2. Liczba działań mających na celu inspirowanie/współorganizowanie/wspieranie imprez otwartych, plenerowych adresowanych do szerokiego grona odbiorców z preferencją dla imprez integracyjnych,

6.2. Podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
A. Rehabilitacja społeczna	1. Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, 2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, 3. Dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, w tym rozbudowę już istniejących oraz zakładanie nowych, 4. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,	1. Kwota dofinansowania przeznaczona na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, 2. Kwota dofinansowania przeznaczona na uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, 3. Kwota dofinansowania przeznaczona na dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej, w tym rozbudowę już istniejących oraz zakładanie nowych, 4. Kwota dofinansowania przeznaczona na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób

	5. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych 6. Realizacja programu „Aktywny samorząd”. 7. Realizacja projektów na rzecz osób niepełnosprawnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego	niepełnosprawnych 5. Kwota dofinansowania przeznaczona na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, 6. Zrealizowanie programu „Aktywny samorząd” na terenie powiatu. 7. Liczba zrealizowanych projektów na rzecz osób niepełnosprawnych
B. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych	1. Wsparcie działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych, 2. Upowszechnienie wiedzy na temat możliwości kształcenia na odległość z wykorzystaniem Internetu, w systemie "e-learning", 3. Wsparcie w organizowaniu	1. Liczba działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do studiów wyższych, 2. Liczba działań mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat możliwości kształcenia na odległość z wykorzystaniem Internetu, w systemie "e-learning", 3. Liczba udzielonego wsparcia

	dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla niepełnosprawnych uczniów klas w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, 4. Organizowanie szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej dotyczących problematyki niepełnosprawności, 5. Wsparcie w opracowaniu i wdrażaniu w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych cyklu spotkań psychoedukacyjnych (lub scenariuszy lekcji) z zakresu informowania o niepełnosprawności 6. Opracowanie systemu wsparcia wolontariatu uczniowskiego.	w organizacji dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla niepełnosprawnych uczniów klas w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, 4. Liczba zorganizowanych szkoleń (warsztatów) dla kadry pedagogicznej dotyczących problematyki niepełnosprawności, 5. Liczba inicjatyw w zakresie wparcia organizacji spotkań psychoedukacyjnych (lub scenariuszy lekcji) z zakresu informowania o niepełnosprawności, 6. Stworzenie powiatowego systemu wsparcia wolontariatu uczniowskiego.
C. Wsparcie psychologiczne, prawne i poradnictwo dla osób niepełnosprawnych	1. Pomoc psychologiczna oferowana rodzinom osób niepełnosprawnych, 2. Stałe poradnictwo z zakresu	1. Istnienie instytucji/jednostki oferującej pomoc psychologiczną rodzinom osób niepełnosprawnych,

	rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej, 3. Powołanie gminnych rzeczników osób niepełnosprawnych	2. Istnienie instytucji/jednostki oferującej stałe poradnictwo z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i prawnej, 3. Funkcjonowanie rzecznika osób niepełnosprawnych w każdej gminie powiatu
--	--	--

6.3. Aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
A. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	1. Wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz rozwoju Warsztatów Terapii Zajęciowej, 2. Wsparcie finansowe w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, 3. Wsparcie w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 4. Zorganizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, 5. Tworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, 6. Wsparcie staży osób niepełnosprawnych,	1. Liczba działań nakierowanych na wsparcie inicjatyw tworzenia Zakładów Aktywności Zawodowej oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej, 2. Kwota wsparcia finansowego w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy 3. Kwota wsparcia finansowego w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, 4. Liczba zorganizowanych szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, 5. Liczba działań nakierowanych na tworzenie możliwości przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, 6. Liczba działań nakierowanych na wsparcie staży osób niepełnosprawnych, 7. Istnienie instytucji/jednostki odpowiedzialnej za informowanie osób

	7. Informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach, również w zakresie prawa pracy, 8. Opracowanie, publikacja i rozpowszechnienie pakietu informacyjnego dla pracodawców nt. korzyści związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, 9. Bieżące monitorowanie lokalnego rynku pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób niepełnosprawnych, 10. Wsparcie dla organizacji pozarządowych realizujących szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej.	niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i uprawnieniach, również w zakresie prawa pracy, 8. Publikacja pakietu informacyjnego dla pracodawców nt. korzyści związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, 9. Liczba zrealizowanych działań monitorujących lokalny rynek pracy pod kątem zapotrzebowania na pracę osób niepełnosprawnych, 10. Liczba działań mających na celu wsparcie organizacji pozarządowych realizujących szkolenia w zakresie aktywizacji zawodowej.
--	---	--

B. Inicjowanie/wspieranie działań promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych	1. Organizowanie kampanii promującej wśród pracodawców korzyści z zatrudniania osób niepełnosprawnych, 2. Wsparcie organizacji targów pracy dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich potencjalnym pracodawcom, 3. Wspieranie, inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych, 4. Utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia.	1. Przeprowadzenie kampanii promującej wśród pracodawców korzyści z zatrudniania osób niepełnosprawnych, 2. Liczba działań nakierowanych na wsparcie organizacji targów pracy dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich potencjalnym pracodawcom, 3. Liczba działań nakierowanych na wspieranie i inicjowanie projektów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób niepełnosprawnych, 4. Utworzenie punktu informacyjnego, gdzie pracodawcy oraz osoby niepełnosprawne otrzymają informacje o dostępnych formach wsparcia.
--	---	--

6.4. Współpraca i integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne

CELE SZCZEGÓŁOWE	ZADANIA	WSKAŹNIKI
A. Integracja działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne poprzez inicjowanie wspólnych spotkań w celach informacyjnych, doradczych i inicjatywnych, 2. Upowszechnianie, wdrażanie modelowych rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych, 3. Współpraca jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych poprzez konsultowanie i wypracowywanie wspólnych stanowisk.	1. Liczba działań nakierowanych na współpracę powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, 2. Liczba działań nakierowanych na upowszechnianie, wdrażanie modelowych rozwiązań dotyczących współpracy w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych, 3. Liczba działań nakierowanych na współpracę jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych poprzez konsultowanie i wypracowywanie wspólnych stanowisk.

B. Inicjowanie spotkań, konferencji służących integracji podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	1. Organizacja konferencji dedykowanej mieszkańcom powiatu dotyczących niepełnosprawności i jej etiologii, problemów osób niepełnosprawnych oraz aktywnej integracji, 2. Organizacja konferencji/seminarium dla pracodawców informującej o korzyściach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.	1. Liczba zorganizowanych konferencji dedykowanych mieszkańcom powiatu, dotyczących niepełnosprawności i jej etiologii, problemów osób niepełnosprawnych oraz aktywnej integracji, 2. Liczba zorganizowanych konferencji /seminarium dla pracodawców informującej o korzyściach związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.
C. Promowanie działalności organizacji pozarządowych działających w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym	1. Prezentowanie działalności organizacji pozarządowych podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, imprez, spotkań merytorycznych, 2. Obejmowanie patronatem Starosty Poznańskiego okolicznościowych uroczystości, a także udział przedstawicieli Samorządu Powiatu w imprezach osób niepełnosprawnych, 3. Promowanie realizowanych wspólnych	1. Liczba wystąpień podczas międzynarodowych wizyt studyjnych, konferencji, imprez, spotkań merytorycznych mających na celu prezentowanie działalności organizacji pozarządowych, 2. Liczba uroczystości okolicznościowych związanych z osobami niepełnosprawnymi, które zostały objęte patronatem Starosty Poznańskiego, 3. Liczba działań nakierowanych na promocję

przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

wspólnych przedsięwzięć poprzez media w celu kształtowania wolnego od stereotypów wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.

7. Podsumowanie

Efektywne wsparcie grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym to jedno z najważniejszych wyzwań polityki społecznej na szczeblu powiatowym. Priorytetem działań dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego jest bowiem dbanie o zrównoważony rozwój rozumiany jako budowanie spójnych i funkcjonalnych społeczności z poszanowaniem i ochroną podmiotowości wszystkich obywateli. Władze powiatu są zatem zobowiązane do tworzenia warunków do jak najlepszego rozwoju potencjału swoich mieszkańców, zarówno tych, którzy doskonale radzą sobie w codziennym życiu, jak i tych, którzy z różnych względów wymagają określonej pomocy systemowej.

Osoby niepełnosprawne są kategorią obywateli, którzy mają większe niż inni problemy w funkcjonowaniu w różnych wymiarach życia społecznego. Problem ten można rozpatrywać w różnych wymiarach, od barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, poprzez negatywne stereotypy i uprzedzenia, aż po trudną sytuację na

rynku pracy wynikającą z posiadanej niepełnosprawności. Niniejszy Program w pierwszej części stawiał sobie za zadanie określić sytuację społeczno-zawodową osoby niepełnosprawnej. Przeprowadzona diagnoza miała być po pierwsze, odpowiedzią na pytanie ile osób niepełnosprawnych zamieszkuje powiat oraz jakie są ich charakterystyki społeczno-demograficzne. Po drugie, diagnoza służyła określeniu zakresu świadczonego wsparcia, co umożliwiło w dalszej kolejności opracowanie celów i zadań koniecznych do realizacji. Na podstawie pogłębionej diagnozy możliwe było również przeprowadzenie analizy SWOT ukazującej potencjał powiatu w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.

Diagnoza społeczno-demograficzna oraz analiza SWOT to dwa zabiegi analityczne, które stanowiły fundament opracowanych celów i zadań strategii. Mając już wiedzę o sytuacji osób niepełnosprawnych oraz znając mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia przed jakimi stoi powiat możliwe było wyróżnienie celów, a w ślad za nimi konkretnych zadań w ramach Programu. Dokument ten został zatem podzielony na 4 cele strategiczne: podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań w zakresie

przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, aktywizacja zawodowa oraz promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych, współpraca i integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne. Wszystkie wyżej wymienione cele kryją za sobą nie tylko działania o charakterze osłonowym, ale przede wszystkim są tam zadania, których efektem ma być aktywna integracja oraz aktywizacja zawodowa.

„Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 2014–2020” ma pełnić rolę zbioru ścieżek działań, które doprowadzą do jak najskuteczniejszego procesu włączania osób niepełnosprawnych w główny nurt rzeczywistości społecznej. Niewątpliwą wartością Programu jest opracowany katalog wskaźników umożliwiający monitoring realizacji poszczególnych zadań.